

Home > Materialen > Ketenplan textiel

Ontwerp Circulair Materialenplan

Ketenplan textiel

Inspraak

Dit document is een onderdeel van het Ontwerp Circulair Materialenplan (ontwerp-CMP) voor de inspraakprocedure. Eenieder krijgt de gelegenheid om in deze periode verbeterpunten of suggesties aan te dragen voordat het CMP definitief wordt vastgesteld.

De Wet milieubeheer bepaalt dat voor het vaststellen van het CMP een procedure van inspraak moet worden gevolgd. Dit geldt niet voor alle onderdelen voor het CMP, maar wel voor de onderdelen die doorwerken in de besluiten van bevoegde gezagen. In het CMP staan deze teksten onder de kop 'Toetsingskaders'.

Zienschijzen op de toetsingskaders worden van een formele reactie voorzien in een reactienota. Daarin wordt aangegeven hoe de zienschijzen zijn verwerkt in het definitieve CMP, of worden argumenten gegeven voor waarom zienschijzen niet tot aanpassing hebben geleid. Zienschijzen op de toelichtende onderdelen worden wel bekeken op mogelijkheden om het CMP te verbeteren, maar worden niet van een formele reactie voorzien in de reactienota.

Een zienschijze indienen kan via het formulier op Platform Participatie (zie de link op circulairmaterialenplan.nl). Vermeld bij uw reactie de titel van het onderdeel van het CMP waar u op reageert, plus het paginanummer of paragraafnummer.

Pdf's ontwerp-CMP worden website

De definitieve tekst van het CMP wordt een website. Deze pdf's van het ontwerp-CMP geven een indruk van de opmaak van de toekomstige website, maar bevatten nog niet de bijbehorende functionaliteiten. Enkele tips voor het lezen van de pdf's:

- In deze pdf kunt u in de browser of de pdf-reader linksboven of rechtsboven een inhoudsgave uitklappen, genaamd 'inhoud' of 'bladwijzers'.
- Onderstippelde woorden in de tekst zijn begrippen waarvoor op de website in een uitklapkader de betekenis wordt gegeven. Zie in het ontwerp-CMP de begrippenlijst onder het deel 'Instrumenten'.
- De [[Interne links](#)] in het CMP worden in het ontwerp-CMP nog in blauw met rechte haken weergegeven, maar deze verwijzingen werken nog niet. De links worden op de website van het definitieve CMP werkend gemaakt.

Dit document is opgemaakt voor digitoegankelijkheid. Kunt u de tekst of afbeeldingen niet lezen? Neem dan contact op via 088-7977102 of het [contactformulier](#) van de helpdesk.

Status: Ontwerp Circulair Materialenplan voor inspraak

Afzender: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Datum: januari 2025

Website: circulairmaterialenplan.nl

Home > Materialen > Ketenplan textiel

Ketenplan textiel

Dit ketenplan geeft bedrijven en overheden kennis over de keten van textiel. Daarnaast geeft het bevoegd gezag de toetsingskaders voor het verlenen van vergunningen voor afvalverwerking en het grensoverschrijdend transport van textiel.

Leeswijzer

Het eerste deel van het ketenplan beschrijft het beleid en de doelstellingen voor textiel. Het geeft daarnaast bedrijven en overheden handvatten voor keuzes die kunnen bijdragen aan het circulair maken van de keten. Daarbij biedt het informatie over welke wetgeving van belang is en welke instantie daar toezicht op houdt. Ook bevat het aandachtspunten voor de beoordeling of het materiaal juridisch gezien een afvalstof is of nog moet blijven.

Het tweede deel van het ketenplan bevat de toetsingskaders voor het vergunnen van de verwerking van en het grensoverschrijdend transport van textiel als afvalstof. Bevoegde gezagen moeten bij het nemen van besluiten rekening houden met deze toetsingskaders. Daarnaast bevat het een toelichting op de toetsingskaders en aanvullende informatie voor het nemen van besluiten over het verwerken of het grensoverschrijdend transport van deze afvalstoffen.

Aan het einde is beschreven wat de toekomstplannen zijn voor dit ketenplan, zowel voor het eerste deel over de keten als voor het toetsingskaders in het tweede deel. Kijk voor meer informatie over de verschillende ketenplannen en afvalplannen bij [[materialen](#)].

Inhoud

Kennis over de materiaalketen

1. Beleid en doelstellingen
2. Overzicht keten en ketenpartijen
3. Keuzes voor een circulaire economie
4. Ontwerp
5. Productie
6. Gebruik
7. Verwerking
8. Afvalstof of niet-afvalstof

Toetsingskaders voor vergunningverlening afval

9. Afbakening toetsingskaders
10. Toetsingskader hoogwaardig verwerken
11. Toetsingskader grensoverschrijdend transport
12. Toelichting op de afbakening
13. Toelichting op hoogwaardig verwerken
14. Overige informatie

Toekomstplannen

Kennis over de materiaalketen

Dit ketenplan is bedoeld voor partijen in de keten van textiel. Van ontwerp, productie en gebruik tot verwerking van afval en het opnieuw toepassen van materialen in producten. Ook is het bedoeld voor beleidsmakers, vergunningverleners en toezichhouders door de keten heen zoals bij provincies, gemeenten, ILT en omgevingsdiensten.

Het gaat over textiel, inclusief schoeisel. Onder textiel wordt verstaan: consumenten- en bedrijfskleding en schoeisel, tafel-, bed-, en huishoudlinnen, grote lappen stof en gordijnen, uniformen en niet verkochte kleding of schoeisel. Dit ketenplan gaat niet over meubels, matrassen of tapijt. Zie daarvoor de betreffende afvalplannen.

Dit deel geeft eerst een overzicht van het belangrijkste overheidsbeleid en de huidige doelstellingen voor textiel. Daarna volgt een overzicht van de keten en de belangrijke ketenpartijen. Vervolgens wordt toegelicht wat wordt verstaan onder een circulaire keten en is per ketenfase uitgewerkt welke keuzes ketenpartijen kunnen maken om hier aan bij te dragen. Hierbij is toegelicht welke wetgeving daarvoor geldt en welke instantie daar toezicht op houdt. Daarna worden in de laatste paragraaf aandachtspunten voor het juridische onderscheid tussen afvalstof of niet-afvalstof in de keten van textiel toegelicht.

1. Beleid en doelstellingen

Op Europees en nationaal niveau wordt beleid gemaakt om tot een circulaire economie te komen. In deze paragraaf zijn de belangrijkste relevante beleidsprogramma's en (wettelijke) doelstellingen beschreven.

1.1 Beleid Europese Unie

Het beleid voor textiel is beschreven in de [Europese textielstrategie](#). Daarnaast is de Kaderrichtlijn afvalstoffen (Kra) ([Richtlijn 2008/98/EG](#)) een belangrijk Europees kader voor de afvalfase van textiel. Voor de voorkant van de keten is de Verordening ecodesign voor duurzame producten (ESPR) ([Verordening \(EU\) 2024/1781](#)) van belang.

1.1.1 Europese textielstrategie

In 2022 heeft de Europese Commissie (EC) de Europese textielstrategie gepubliceerd. Daarin worden de volgende doelen voorgesteld:

- Alle textielproducten zijn duurzaam, repareerbaar en recyclebaar; grotendeels gemaakt van gerecyclede vezels; vrij van gevaarlijke stoffen; geproduceerd met respect voor mensen.
- Consumenten kunnen langer met hun kleding doen omdat textiel gemaakt is van hoogwaardige kwaliteit. Fast fashion is uit de mode.
- Winstgevende hergebruik- en reparatiediensten zijn breed beschikbaar.
- Producenten in de textielsector nemen hun verantwoordelijkheid voor hun producten in de textielketen. De textielsector is competitief, veerkrachtig en innovatief.
- Circulaire kleding in plaats van wegwerpkleding is de norm, met voldoende recyclingcapaciteit en minimale verbranding en storting.

De EC heeft onder andere de volgende maatregelen voorgesteld om deze doelen te bereiken:

- Europese uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) via de Kra. Zie ook [[paragraaf 1.1.2 'Kaderrichtlijn afvalstoffen \(Kra\)'](#)]
- Ontwerpeisen stellen aan textielproducenten via de ESPR. Zie ook [[paragraaf 1.1.3 'Verordening Ecodesign voor duurzame producten \(ESPR\)'](#)]
- Verbod op vernietiging van onverkochte voorraden en geretourneerde textielproducten.
- Het tegengaan van onjuiste claims over milieuaspecten van producten om greenwashing te verminderen.
- Voorkomen van illegale export van textielafval.
- Het voorkomen van vervuiling door microplastics.
- Informatie-eisen via een digitaal productpaspoort en een duurzaamheidslabel voor textiel die consumenten informeert over de duurzaamheid en circulariteit van een textielproduct.

1.1.2 Kaderrichtlijn afvalstoffen (Kra)

Op grond van de huidige Kra moeten alle EU-lidstaten vanaf 2025 textiel gescheiden inzamelen (artikel 11 lid 1 Kra). Op 5 juli 2023 heeft de Europese Commissie een nieuw [voorstel](#) gepresenteerd om de Kra te herzien. Dit voorstel heeft ook betrekking op textiel. Hierin is onder andere opgenomen dat uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor textiel ingevoerd moet worden in alle lidstaten in de Europese Unie. Hierdoor worden producenten verantwoordelijk voor de kosten voor het beheer van textielafval vanuit het principe 'de vervuiler betaalt'. In Nederland geldt al een UPV, zie voor meer informatie daarover [[paragraaf 1.2.3 'Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid'](#)].

Op 17 juni 2024 heeft de Raad van de Europese Unie een [standpunt](#) ingenomen op dit voorstel. In welke vorm dit voorstel uiteindelijk in een gewijzigde Kra terecht zal komen is op moment van schrijven nog niet zeker.

1.1.3 Verordening Ecodesign voor duurzame producten (ESPR)

Onder de Europese Verordening ecodesign voor duurzame producten is het mogelijk om ontwerpisen in te voeren voor specifieke productgroepen. Per productgroep wordt bepaald welke eisen passend zijn om de levensduur en de circulariteit van het product te verbeteren. De ESPR regelt ook een verbod op vernietiging van onverkochte voorraden van textiel en schoeisel. Textiel is de eerste productgroep waarvoor de komende jaren ontwerpisen worden uitgewerkt. Zo kunnen er bijvoorbeeld eisen gesteld worden aan de levensduur, recyclebaarheid en minimaal verplicht percentage recycalaat.

1.2 Beleid Nederlandse overheid

Het Nederlandse beleid staat in het Nationaal Programma Circulaire Economie. Daarnaast is er een specifiek beleidsprogramma voor circulair textiel. Ten slotte bevat de nationale wetgeving voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor textiel doelstellingen voor hergebruik en recycling.

1.2.1 Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE)

Het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) bevat doelen en maatregelen om te zorgen dat Nederland in 2050 circulair is. Textiel is een van de prioritaire productgroepen van het NPCE. Het beleid om te komen tot circulair textiel staat in het beleidsprogramma circulair textiel.

1.2.2 Beleidsprogramma circulair textiel 2025-2030

Het ministerie van IenW heeft haar plannen voor een circulaire textielketen gevat in het beleidsprogramma circulair textiel. Dit programma heeft de volgende doelstellingen in 2030:

- Verminderen van grondstoffen: het aantal gekochte nieuwe kledingstukken per persoon per jaar is gedaald naar gemiddeld 35 stuks.
- Substitutie: in alle textielproducten die op de Nederlandse markt verkocht worden, is minimaal 50 procent duurzaam materiaal verwerkt, waarvan minimaal 15 procent *post-consumer* vezel-tot-vezel recycalaat.
- Levensduurverlenging: het aandeel tweedehands textielproducten ten opzichte van het aantal nieuw gekochte producten is minimaal 25 procent (inclusief verkoop via online platforms). Het aantal gerepareerde textielproducten stijgt.
- Hoogwaardige verwerking: de gegenereerde hoeveelheid textielafval kg/per capita/per jaar is gedaald naar 10 kilo.

Naast de doelstellingen bevat het programma verschillende beleidsmaatregelen, bijvoorbeeld op het gebied van minder produceren en consumeren. Het beleidsprogramma wordt ieder jaar gemonitord. Meer achtergrondinformatie over dit beleid, de doelstellingen en het jaarlijkse monitoringsrapport beleidsprogramma is te vinden op de [website Textiel](#).

1.2.3 Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) betekent dat producenten en importeurs financieel en vaak ook organisatorisch verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer van de

producten die door hen in de handel worden gebracht. In het [Besluit regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid](#) staan de algemene verplichtingen. Daarnaast is er voor specifieke producten aanvullende wetgeving.

In 2023 is de uitgebreide productenverantwoordelijkheid voor textiel (UPV) ingevoerd in Nederland met de [Regeling uitgebreide producentenverantwoordelijkheid textiel](#). De UPV maakt producenten van textiel verantwoordelijk voor de inzameling, het hergebruik en de recycling van hun producten. De UPV geldt op dit moment voor consumentenkleding, bedrijfskleding en huishoudlinnen. Producenten zijn onder andere verplicht om te communiceren hoe consumenten hun textielproducten weer op een goede manier kunnen afdanken. Producenten zijn door de UPV wettelijk gebonden aan jaarlijks oplopende doelstellingen.¹ Voor 2030 zijn dat de volgende doelstellingen:

- In 2030 wordt 75% van de in handel gebrachte textielproducten opnieuw ingezet voor producthergebruik of recycling. Daarvan is tenminste 25% voorbereid voor hergebruik, de overige 50% mag worden behaald met recycling of voorbereiding voor hergebruik. Van het deel dat wordt voorbereid voor hergebruik is tenminste 15% bestemd voor hergebruik in Nederland.
- Van het gerecyclede deel wordt 33% vezel tot vezel gerecycled. Dat is recycling waarbij textielproducten die afvalstof zijn geworden, worden bewerkt zodat de textielvezels opnieuw worden toegepast in materialen voor kleding en huishoudtextiel.

2. Overzicht keten en ketenpartijen

Een keten bestaat uit verschillende fasen: ontwerp, productie, gebruik en verwerking. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de verschillende ketenfasen voor textiel en de belangrijkste ketenpartijen die hier een rol in spelen.

Figuur 1: Ketenfasen ontwerp, productie, gebruik en verwerking

Ontwerp

Onder textiel worden voor producten als kleding, linnengoed, en woontextiel (waarover dit ketenplan gaat) verstaan, maar ook andere producten zoals meubilair of tapijt (waarover dit ketenplan niet gaat). In de ontwerpfase worden belangrijke keuzes over zowel het gebruik van als eisen aan textiel bepaald door de ontwerpers en producenten. Het ontwerp bepaalt of het

¹ Staatsblad 2023, 132 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen ([officielebekendmakingen.nl](https://www.officielebekendmakingen.nl)) en regeling: wetten.nl - Regeling - Regeling uitgebreide producentenverantwoordelijkheid textiel - BWBR0048299 (overheid.nl).

product lang mee kan gaan omdat het bijvoorbeeld van kwalitatief hoogwaardig materiaal gemaakt is en te repareren is. Het ontwerp bepaalt ook of het product goed te recycelen is.

Productie

In de textielsector is er geen sprake van één partij die een product maakt. Er zijn verschillende partijen, zoals kledingmerken, leveranciers van grondstoffen en materialen, fabrikanten en retailers, die allemaal keuzes maken in de productieketen.

De productie van textiel begint bij de winning en productie van grondstoffen en hulpstoffen. De materialen worden tot garen gemaakt en erna geweven tot doek. De meest gebruikte materialen voor textiel zijn katoen en polyester en in mindere mate polyamide, viscose en wol. Zogenaamde man-made fibers vormen een groeiend aandeel van de materialen die gebruikt worden. Dit zijn gepolymeriseerde plantaardige materialen, zoals viscose gemaakt van houtvezels, zogenaamde half-synthetische materialen. Van de organische of (half)synthetische materialen worden garens, doek en uiteindelijk textielproducten gemaakt. In het productieproces wordt doorgaans in elke fase water, chemicaliën en energie gebruikt.

De maakindustrie voor textiel is grotendeels uit Nederland verdwenen en voor kleding vrijwel volledig. Het meeste van alle katoen wordt in China en India geteeld, maar ook de Verenigde Staten en Brazilië zijn grote producenten². De productie van kleding en ander textiel vindt met name plaats in China, Turkije, Bangladesh en India. De voornaamste reden hiervoor is dat het goedkoper is om daar te produceren. Tussen 2000 en 2014 verdubbelde de kledingproductie wereldwijd tot meer dan 100 miljard geproduceerde kledingstukken in een jaar³. In 2020 was voor de textielconsumptie van één gemiddelde persoon in de Europese Unie 400 m² landoppervlakte, 9 m³ water en 391kg grondstoffen nodig⁴.

Distributie van textiel in Nederland gebeurt via agenten en inkoopbedrijven en vervolgens via (online) retailers. Kledingbedrijven (online en fysiek) kopen de geproduceerde kleding direct vanaf de fabrikanten in de diverse landen of via Nederlandse of buitenlandse importeurs en agenten. Het CBS schat in dat er in totaal 50.000 bedrijven actief zijn in mode in Nederland, zoals groothandelaren, winkels, reparateurs en verhuurders. De totale Nederlandse markt in kleding wordt geschat op €10 miljard, waarvan €1 miljard bedrijfskleding. In 2020 importeerde Nederland €12,4 miljard aan kleding. Nederland is daarmee de vijfde grootste kledingimporteur in de EU. Kleding komt met name uit China en Duitsland, gevolgd door Bangladesh, Turkije en België⁵. De toeleveringsketens zijn steeds minder transparant geworden omdat de productie in verre landen plaatsvindt en meer partijen actief zijn in de textielketen waardoor er meer schakels in de keten zitten.

Gebruik

Textiel wordt in diverse toepassingen gebruikt door consumenten, organisaties, de dienstensector en bedrijven. Het wordt voornamelijk gebruikt voor kleding, maar ook voor linnen- en beddengoed, woondecoratie en het bekleden van meubels. Daarnaast wordt textiel gebruikt voor andere toepassingen als (auto)isolatiemateriaal en poetslappen.

Tussen 2000 en 2014 stegen de kleding aankopen per hoofd van de bevolking wereldwijd met 60%, terwijl kledingstukken gemiddeld maar half zo lang worden gehouden⁶. Deze brede trend wordt weerspiegeld in Nederland, waar de gemiddelde consument elk jaar 46 nieuwe kledingstukken koopt en er 40 weggooit⁷. De tweedehands markt voor kleding groeit ook ieder jaar. Onderling verhandelen Nederlandse consumenten via platforms als Vinted en Marktplaats 8 kiloton textiel in 2022. Dat komt neer op 0,5 kilo per inwoner. Dat is een sterke groei ten opzichte van 0,92 kiloton in 2018⁸. Gemiddeld besteden Nederlanders 4,6% van hun totale huishoudelijke uitgaven aan kleding en schoenen⁹.

² <https://www.statista.com/statistics/263055/cotton-production-worldwide-by-top-countries/>

³ McKinsey & Company. (2016). *Style that's sustainable: a new fast-fashion formula.*

⁴ Europees Parlement (2023). *De gevolgen van textielproductie en -afval voor het milieu.*

⁵ Statistieken Modebranche Nederland (fashionunited.nl)

⁶ McKinsey & Company. (2016). *Style that's sustainable: a new fast-fashion formula.*

⁷ Maldini, I., Duncker, L., Bregman, L., Piltz, G., Duscha, L., Cunningham, G., Vooges, M., Grevinga, T., Tap, R., & van Balgooi, F. (2017). *Measuring the Dutch clothing mountain: data for sustainability-oriented studies and actions in the apparel sector.*

⁸ *Monitoring beleidsprogramma circulair textiel 2022.*

⁹ Statistieken Modebranche Nederland (fashionunited.nl)

Consumenten doen kleding weg wanneer die kapot is, als die niet meer past, omdat die uit de mode is geraakt, of omdat er ruimte in de kast nodig is voor nieuwe kleding. Bedrijven danken hun textiel onder andere af wanneer het kapot is, niet meer functioneel is of de kleding voorzien moet worden van een ander bedrijfslogo.

Verwerking

In 2022 kwam ongeveer de helft van het afgedankte textiel bij het restafval terecht. Textiel dat wel gescheiden wordt ingeleverd, wordt ingezameld en gesorteerd in twee categorieën: herbruikbaar textiel en recyclebaar textiel. Herbruikbaar en recyclebaar textiel wordt deels in Nederland en grotendeels in het buitenland afgezet. Een deel van het in Nederland ingezamelde textiel wordt na sortering (in Nederland of elders binnen de EU) verhandeld naar derde landen in bijvoorbeeld Afrika of Azië. Daar wordt het als tweedehands textiel verkocht of gerecycled.

Nederland is één van de tien grootste exporteurs van gebruikte kleding ter wereld¹⁰. In 2022 werd 248.000 ton gebruikt textiel uit Nederland geëxporteerd¹¹. Dat is in lijn met de export van textiel vanuit de EU – die tussen 2000 en 2019 steeg van iets meer dan 550.000 ton naar bijna 1,7 miljoen ton¹². De export van gebruikte kleding uit Nederland bedroeg in 2022 in totaal meer dan €193 miljoen, de hoogste exportwaarde van de afgelopen vijf jaar. Met een gemiddelde Europese prijs voor gebruikt textiel van €0,76 per kilo in 2019 wijst dit op een aanzienlijk geëxporteerd volume¹³.

In het onderzoek '[Gebruikt textiel uit Nederland Bestemmingen, gebruik en risico's](#)' zijn milieu- en sociale risico's in kaart gebracht. Export levert in bestemmingslanden werkgelegenheid en toegang tot betaalbare kleding op. Tegelijkertijd blijkt tweedehands kleding die naar Afrikaanse landen wordt verscheept daar toch niet altijd geschikt te zijn voor hergebruik. Ter plekke verdwijnt dan een deel van de kleding onmiddellijk na aankomst alsnog naar (illegale) stortplaatsen of wordt verbrand in de openlucht. Dit leidt bijvoorbeeld ook tot de uitstoot van microplastics en chemicaliën. Daarnaast gaat de veelal informele verwerking van het textiel gepaard met sociale risico's, zoals onveilige arbeidsomstandigheden, het ontbreken van leefbaar loon, schulden en machtsongelijkheid tussen ketenpartners.

Na het sorteren voor herbruikbaarheid en recyclebaarheid blijft een derde stroom, de reststroom, over. De reststroom is samengesteld uit restafval of nat en vervuild textiel dat niet herbruikbaar of recyclebaar is. Deze reststroom wordt in Nederland verwerkt, vaak in een verbrandingsinstallatie.

De huidige recycling van textielafval levert voornamelijk poetsdoeken, geperste vezels en isolatiemateriaal voor auto's op. De recyclingmarkt is volop in ontwikkeling om gerecycled materiaal ook in nieuw textiel te verwerken. Voor meer informatie over de huidige verwerking van textiel zie de [Massabalans 2022](#).

3. Keuzes voor een circulaire economie

Het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) geeft aan dat het doel van de transitie naar een circulaire economie is om te komen tot een zuinig en veilig grondstoffengebruik. Het programma beschrijft vier stappen om het grondstoffengebruik meer circulair te maken: verminderen van grondstoffengebruik, substitutie van grondstoffen door secundaire grondstoffen en duurzame biograndstoffen of grondstoffen met een lagere milieu-impact, levensduurverlenging en ten slotte hoogwaardige verwerking.

Om tot een circulaire economie te komen moet iedere stap bijdragen en moet iedere ketenpartij aan de slag met de circulariteitstrategieën. Het gaat niet alleen om een goed ontwerp of om recycling. Elke stap in de keten heeft weer invloed op een latere stap. Circulariteit gaat daarom over de hele keten vanaf het ontwerp, de productie van grondstoffen, materiaal en producten,

¹⁰ UN Comtrade (2022). EU-28 2020 gegevens voor HS 6309. Gebruikt textiel en gebruikte kleding.

¹¹ UN Comtrade. (2022) (gecombineerde volumes van de export van HS6309 en HS6310 van Nederland naar de wereld)

¹² Europees Milieuagentschap. (2023). EU-export van gebruikt textiel in Europa's circulaire economie.

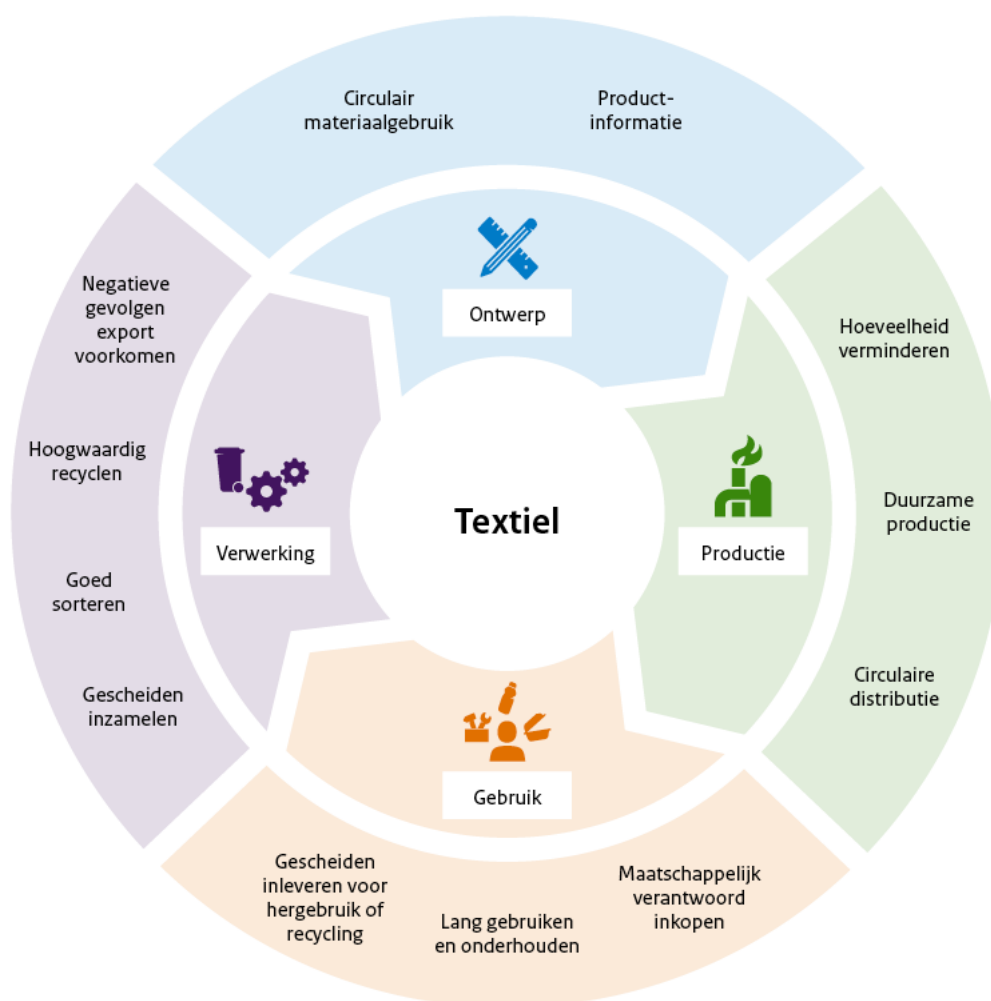
¹³ Köhler, A., Watson, D., Trzepacz, S., Löw, C., Liu, R., Danneck, J., Konstantas, A., Donatello, S. en Faraca, G. (2021). Circular Economy perspectives in the EU textile sector. EUR 30734 NL, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg.

het gebruik waaronder onderhoud en reparatie tot afvalverwerking en het hoogwaardig toepassen van gerecyclede materialen.

Dit betekent onder andere dat textiel wordt ontworpen voor circulariteit. En dat het geproduceerd wordt met schone energie en met zo min mogelijk schadelijke stoffen. Ook is het belangrijk dat textiel goed wordt onderhouden en zo lang mogelijk wordt gebruikt. Textielproducten moeten aan het eind van hun levensduur goed en veilig te recycleren zijn en de materialen hieruit moeten zoveel mogelijk hoogwaardig, dus vezel tot vezel, kunnen worden gebruikt. Hiervoor is het goed inzamelen en sorteren van textiel ook van belang.

In de volgende paragrafen wordt per stap toegelicht welke keuzes van betrokken partijen kunnen bijdragen aan een circulaire economie, zodat grondstoffen beschikbaar en betaalbaar blijven. Daarbij wordt de wetgeving toegelicht die daarbij relevant is. Tot slot is er aandacht voor de vraag wanneer een materiaal juridisch gezien een afvalstof is of niet.

Figuur 2: Keuzes in elke ketenfase

4. Ontwerp

Ontwerpers van textielproducten spelen een belangrijke rol in een circulaire textielketen. Om circulair textiel te produceren moeten ontwerpers circulair werken. Dit betekent: kiezen voor circulair materiaalgebruik en veilige textielproducten ontwerpen. In een circulaire textielketen staan ontwerpers in contact met alle schakels in de keten, zoals met recyclers, om ervoor te zorgen dat afgedankt textiel gebruikt kan worden in nieuwe textielproducten. De ESPR zal producenten daarom niet alleen verplichten om aan circulariteitseisen voor textiel te voldoen, maar ook om informatie te delen in het digitaal productpaspoort, dat door alle schakels in de keten kan worden ingezien.

Figuur 3: Keuzes in de ontwerpfase

4.1 Circulair materiaalgebruik

Om circulaire productketens te krijgen moet iedereen in de keten er belang bij hebben dat de producten en materialen hun waarde en kwaliteit behouden. Dat is natuurlijk afhankelijk van veel factoren. Het ontwerp van een product is één van de basisvoorwaarden hiervoor.

Een lange levensduur en hergebruik zijn alleen mogelijk als het product te repareren is en als kapotte onderdelen zoals ritsen en knopen kunnen worden vervangen. Hoogwaardige textielrecycling is lastiger wanneer veel verschillende materialen in één product gebruikt worden. In het [\[hoofdstuk circulair materiaalgebruik\]](#) zijn algemene ontwerpprincipes opgenomen. Hieronder worden die weergegeven en worden ze waar mogelijk specifiek gemaakt voor textiel.

1. Produceer en koop niks wat niet nodig is:

Overproductie van textiel, waarbij meer textiel geproduceerd dan geconsumeerd wordt, past niet bij een circulaire economie. Consumenten kopen slechts datgene wat ze nodig hebben. Producenten produceren slechts datgene wat de consumenten nodig hebben.

2. Ontwerp en produceer met minder materiaal

In een circulaire economie minimaliseert de producent het materiaalgebruik.

3. Ontwerp en produceer met hernieuwbare grondstoffen of secundaire materialen

Gebruik gerecycled textiel in nieuwe textielproducten. Vermijd materialen op basis van virgin fossiele grondstoffen. Ontwerpers gebruiken alleen fossiele grondstoffen zoals polyester, acryl en nylon wanneer deze gerecycled of biogebaseerd zijn. Het gebruik van materialen als lyocell, tencel, vlas en hennep wordt gestimuleerd.

4. Ontwerp en produceer voor optimale levensduur

De producten worden zodanig gemaakt dat deze lang mee kunnen gaan en goed te hergebruiken en repareren zijn. Dat kan door te kiezen voor duurzame materialen van goede kwaliteit.

5. Ontwerp en produceer voor hoogwaardige recycling

Kleding die gemaakt is van veel verschillende materialen (blends) is lastig te recyclen. Ook elastaan en labels kunnen recycling bemoeilijken. Ontwerpers weten wat wel en niet mogelijk is qua recycling door met recyclers in gesprek te gaan.

6. Gebruik geen zorgstoffen

Nederland en de Europese Unie zetten in op de transitie naar een niet-toxische circulaire economie. Dat wil zeggen dat zorgstoffen alleen worden toegepast waar dat noodzakelijk is voor de productie of functionaliteit van een product of gunstig voor de levensduur (repareerbaarheid) van een product of voor de hoeveelheden grondstoffen die voor een product nodig zijn en dat emissies van zorgstoffen vermeden worden of geminimaliseerd in alle schakels van de productketen (productie, gebruik, recycling). Denk bij textiel aan chemische stoffen die in de textielproductie worden gebruikt, maar ook impregneermiddelen en het voorkomen van het vrijkomen van microplastics.

7. Gebruik bij productie circulaire hulpstoffen en hernieuwbare energie

Niet alleen het textielproduct, maar ook de productie ervan is bij voorkeur circulair en duurzaam. Denk aan het zo min mogelijk vrij komen van snijafval en minimaal gebruik van grondstoffen, energie, water en machines.

8. Houd vooraf al rekening met de fase van afvalbeheer

Vraag je als ontwerper of producent af hoe het textielproduct wat je nu maakt uiteindelijk zo hoogwaardig mogelijk kan worden gebruikt, hergebruikt en gerecycled.

Voor textielproducten kunnen verschillende product- en stoffenwetgeving van toepassing zijn. Voor zorgstoffen in het algemeen zijn de REACH-verordening voor chemische stoffen ([Verordening \(EC\) Nr. 1907/2006](#)) en de POP-verordening voor persistente organische verontreinigende stoffen ([Verordening \(EU\) 2019/1021](#)) relevant. Meer informatie over de wetgeving voor zorgstoffen staat in het hoofdstuk [[ZZS en overige zorgstoffen](#)]. In paragraaf [[13.3 Zeer zorgwekkende stoffen \(ZZS\) en overige zorgstoffen](#)] van dit ketenplan staat meer over zorgstoffen in textielafval.

Voor textiel is ook de wetgeving voor productveiligheid van consumentenproducten relevant. Dit bestaat uit de Europese Algemene productveiligheidsverordening ([Verordening EU 2023/988](#)) en de Nederlandse [Warenwet](#) en Warenwetbesluiten. Daarnaast komen er eisen voor duurzaam ontwerpen onder de Europese Verordening ecodesign voor duurzame producten. Zie voor meer informatie [[paragraaf 1.1.3 `Verordening Ecodesign voor duurzame producten \(ESPR\)`](#)]. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) zijn toezichthouder voor bovengenoemde wet- en regelgeving. Meer informatie is te vinden op de webpagina van de [NVWA over kleding en textiel](#).

4.2 Productinformatie voor onderhoud en recycling

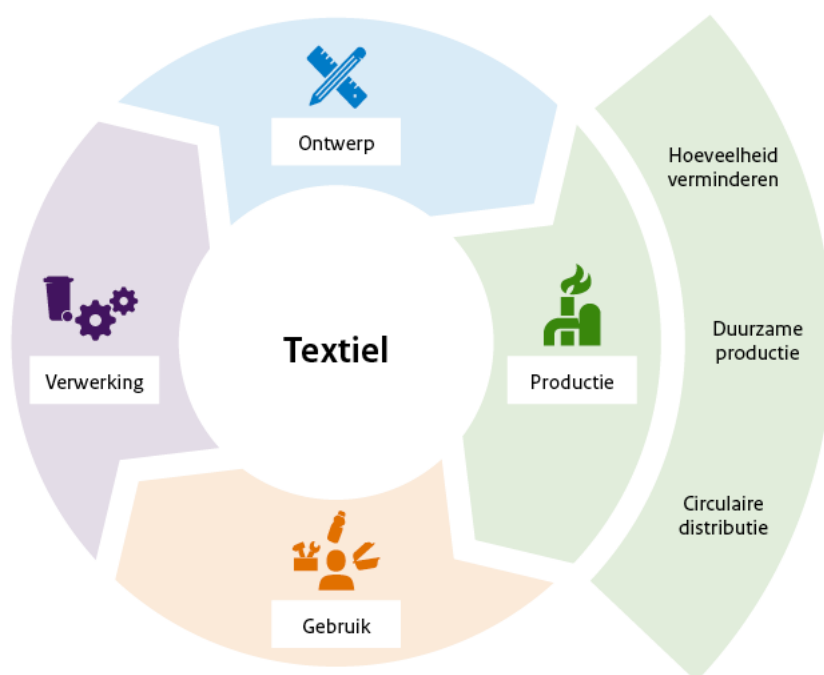
Het is voor alle actoren in de circulaire textielketen van belang dat bedrijven in de textielketen openheid geven over de diverse stappen in het productieproces en het uiteindelijke product. Voor recyclers is het belangrijk om te weten uit welke materialen textielproducten precies bestaan. Maar ook consumenten zijn gebaat bij informatie over hoe zij hun kleding zo goed mogelijk kunnen onderhouden. Deze informatie is echter niet bruikbaar genoeg voor recyclers. Onder ESPR, zie [[paragraaf 1.1.3 `Verordening Ecodesign voor duurzame producten \(ESPR\)`](#)], wordt een digitaal productpaspoort verplicht gesteld. Textiel is één van de eerste productgroepen waarvoor het gebruik van een digitaal productpaspoort verkend wordt. Daarin wordt deze productinformatie opgenomen. Ontwerpers en producenten kunnen hierop voorsorteren door deze informatie al eerder beschikbaar te stellen.

Op dit moment is er al Europese wetgeving voor etikettering van textiel en schoeisel. De Verordening voor textielproducten ([Verordening \(EU\) Nr. 1007/2011](#)) bepaalt de textielvezelbenamingen, etikettering en vezelsamenstelling van textielproducten. De Europese Commissie is in 2023 gestart met een initiatief om deze verordening te herzien. Er wordt bijvoorbeeld gedacht aan het toevoegen van verplichte informatie over de duurzaamheid van een textielproduct, in de vorm van een duurzaamheidslabel. Voor schoeisel is er de Richtlijn voor etikettering van de in de belangrijkste onderdelen van schoeisel gebruikte materialen ([Richtlijn 94/11/EG](#)). Deze richtlijn is in Nederland geïmplementeerd in het [Warenwetbesluit textielproducten](#) en in het [Warenwetbesluit etikettering van schoeisel](#).

5. Productie

De productie van textiel start bij de winning en productie van grondstoffen en hulpstoffen. De materialen worden tot garen gemaakt en erna geweven tot doek. Producenten van textielproducten hebben veel invloed op de milieu-impact van textiel. De productiefase heeft namelijk de meeste milieu-impact van alle ketenfasen. De productie van de stoffen (zoals katoen) verbruikt het meeste water.¹⁴ Ook wordt er bij het spinnen van het garen veel CO₂ uitgestoten. Van het hele productieproces is de verf- en afwerkfase van een textielproduct de meest vervuilende fase¹⁵: het verbruikt veel water en stoot de meeste CO₂ uit. Bij de productie van textielproducten komen stoffen vrij die schadelijk zijn voor het milieu. Zo is er met name hoog chemicaliënverbruik in de 'natte processtappen' van de textielketen, zoals bleken, verven en finishing.

Figuur 4: Keuzes in de productiefase

5.1 Hoeveelheid verminderen

De eerste circulariteitsstrategie is het verminderen van het grondstoffengebruik. Dit gaat over minder (primaire) grondstoffen gebruiken, maar ook over het verminderen door het afzien van het produceren of minder verkopen van producten. Bijvoorbeeld door in te zetten op kleding delen, ruilen of huren of het kopen van tweedehands. Voor een circulaire textielketen is het in

¹⁴ [The Policy Hub. \(2022\). Measures.](#)

¹⁵ [Hedgehog Company. \(2024\). The environmental impact of the textile sector.](#)

ieder geval van belang dat alle partijen in de productiefase materialen en textielproducten (laten) produceren van hoge kwaliteit die lang meegaan.

Kledingmerken produceren voldoende en niet te veel om overconsumptie te voorkomen door minder vaak nieuwe collecties produceren en over te stappen op andere businessmodellen. Kledingmerken en retailers voorkomen daarmee onverkochte voorraden. Een manier om dit te bereiken is produceren op basis van vraag waardoor overproductie wordt beperkt. Onverkochte voorraden die toch ontstaan zouden ten minste volgens de [\[minimumstandaard\]](#) voor textiel moeten worden verwerkt. Deze voorraden alsnog verkopen en opmaken, eventueel in een later seizoen, heeft de voorkeur.

Onder de ESPR wordt het mogelijk om ontwerpisen in te voeren voor specifieke productgroepen. Zo kunnen er bijvoorbeeld eisen gesteld worden aan de levensduur, recyclebaarheid en minimaal verplicht percentage recycalaat. Daarnaast regelt de ESPR ook een verbod op vernietiging van onverkochte voorraden van textiel en schoenen. Dit zou ertoe moeten leiden dat producenten vraag naar en aanbod van producten beter op elkaar afstemmen en minder kleding op de markt brengen om onverkochte voorraden te voorkomen.

5.2 Duurzame productie

Bedrijven die circulair werken moeten kennis hebben van de milieu-impact van de grondstoffen en hulpstoffen die zij gebruiken. Zij nemen in hun productieketen maatregelen om die milieu-impact te verminderen.

Fabrikanten gebruiken zo min mogelijk primaire grondstoffen, vers water en schadelijke chemicaliën en maken gebruik van hernieuwbare energie zoals wind- of zonne-energie. Fabrikanten minimaliseren (snij)afval en datgene dat toch ontstaat, passen ze weer toe in nieuwe producten.

Kledingmerken sturen samen met hun leveranciers op transparantie in de gehele keten. Dat betekent dat zij duidelijkheid geven over waar de textielproducten en de gebruikte grondstoffen vandaan komen en wie het textielproduct heeft gemaakt. Natuurlijk zijn naast de milieu-impact in de textielketen ook de sociale thema's voor mensen werkzaam in de hele textielketen relevant. Belangrijke thema's in deze internationale ketens zijn kinderarbeid, gedwongen arbeid, vrijheid van vakvereniging, discriminatie en gender, leefbaar loon en een veilige en gezonde werkplek.

Gerelateerd aan de milieuthema's is dierenwelzijn relevant voor bedrijven in de textielsector. Nederlandse bedrijven moeten zich houden aan de [Wet dieren](#). In de zienswijze 'Dierwaardige veehouderij' van de Raad van Dierenaangelegenheden staat beschreven dat een dierwaardige veehouderij het dier een omgeving biedt die de volgende zes leidende principes waarborgt: erkenning van de intrinsieke waarde en de integriteit van het dier, goede voeding, goede omgeving, goede gezondheid, natuurlijk gedrag en positieve emotionele toestand. Deze zienswijze is gebruikt als inhoudelijk vertrekpunt voor het convenant dierwaardige veehouderij. Daarnaast wordt gewerkt aan nieuwe wet- en regelgeving gebaseerd op de uitkomsten van dit convenant. Op moment van schrijven was deze nieuwe wetgeving nog niet van kracht.

Voor internationale maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) komt steeds meer bindende wetgeving. De verplichtingen gaan over sociale en milieuaspecten in de keten. De belangrijkste wetgeving voor IMVO is de [Richtlijn gepaste zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid](#) (CSDDD), de [Richtlijn duurzaamheidsrapportering door ondernemingen](#) (CSRD) en de [Verordening informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector](#) (SFDR). Het toezicht op de rapportageverplichtingen wordt uitgevoerd door de Autoriteit Financiële markten (AFM). Deze rapportageverplichtingen hebben verschillende implicaties voor bedrijven in de textiel- en modeindustrie. Bedrijven zullen openbaar moeten maken hoe hun bedrijfsactiviteiten het milieu, de samenleving en het bestuur beïnvloeden. Bedrijven zullen bijvoorbeeld moeten rapporteren over CO2-emissies, transparantie in de toeleveringsketens en arbeidsomstandigheden. Mode- en textielmerken komen hierdoor steeds meer onder toezicht te staan en verantwoording moeten afleggen, wat hen dwingt een duurzaamheidsstrategie te ontwikkelen en toe te passen.

In Nederland gelden voor productieprocessen de regels in het Besluit activiteiten leefomgeving ([Bal](#)). Dit gaat bijvoorbeeld over het beperken van emissies van zeer zorgwekkende stoffen en afvalpreventie. Het hangt af van de activiteiten welke regels van toepassing zijn op het bedrijf.

Productiebedrijven en winkels in Nederland moeten in ieder geval hun afval scheiden. Zie hiervoor het [[hoofdstuk gescheiden houden bedrijfsafval en gevaarlijk afval](#)].

5.3 Circulaire distributie

Ook in de verkoop via winkels en online retail is veel mogelijk om de milieu-impact te verminderen en de keten meer circulair te maken:

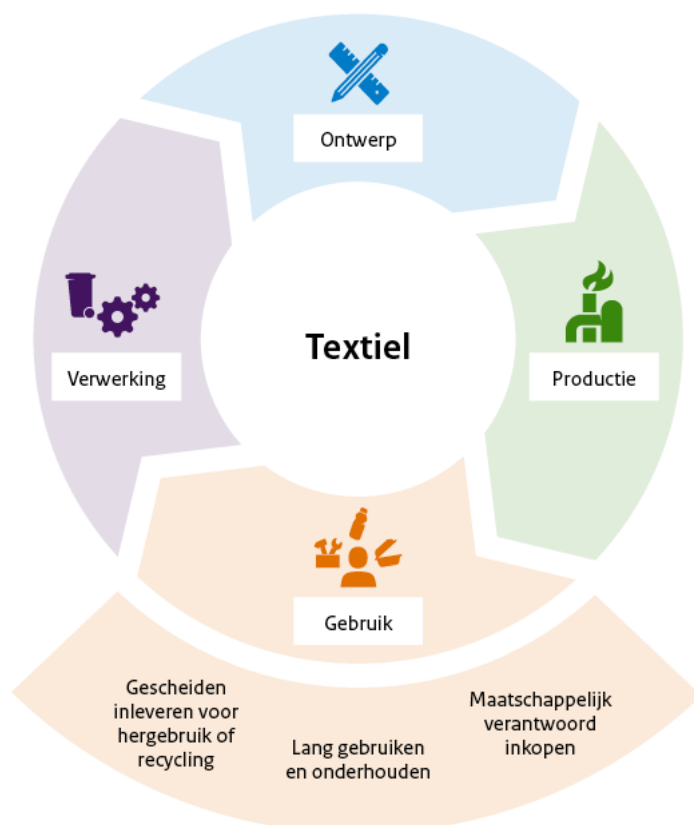
- Winkeliers verleiden de consument tot ander, duurzamer koop- en gebruiksgedrag. (Online) retailers bieden eerder gebruikte (tweedehands) kleding aan in hun winkel en/of verhuren kleding.
- (Online) retailers beperken uitverkoop tot een minimum en doen niet mee aan fenomenen als Black Friday of Cyber Monday.
- Online retailers schaffen gratis retourzendingen af en gebruiken herbruikbare verpakkingen voor het verzenden van hun verkochte producten.
- Winkeliers en kledingmerken maken circulaire diensten zoals (gratis) reparatie of het verhuren en uitlenen van kleding onderdeel van hun businessmodel.
- Er wordt geen reclame meer gemaakt voor fossiele producten.

In Europese richtlijnen gerelateerd aan consumentenrechten is een aantal wijzigingen aangebracht om circulair handelen door producenten, handelaren en consumenten te verbeteren. De Richtlijn versterken van de positie van de consument voor de groene transitie ([Richtlijn \(EU\) 2024/825](#)) bevat verplichtingen voor handelaren over vrijwillige duurzaamheidsclaims en het gebruik van keurmerken. Ook gaat het over informatie over de wettelijke en commerciële garantietermijnen, over mogelijkheden tot reparatie van het product en de minimumperiode waarin de producent of aanbieder software updates beschikbaar stelt. Dit wordt opgenomen in de Richtlijn oneerlijke handelspraktijken ([Richtlijn EG/2005/29](#)). De Richtlijn gemeenschappelijke regels voor het stimuleren van reparatie ([Richtlijn \(EU\) 2024/1799](#)) verplicht lidstaten onder meer om een nationaal platform op te zetten zodat consumenten gemakkelijker in contact komen met geschikte reparateurs. In Nederland is dat het reparateursregister.

6. Gebruik

Hoe textiel wordt gebruikt, beïnvloedt in grote mate de milieu-impact van het product. Consumenten en bedrijven kunnen keuzes maken om bij te dragen aan een circulaire textielketen. Zoals textielproducten van goede kwaliteit en tweedehands inkopen, langdurig gebruiken en repareren wanneer nodig.

Figuur 5: Keuzes in de gebruiksfase

6.1 Maatschappelijk verantwoord inkopen

Inkopende partijen oefenen invloed uit op de markt voor textiel. Zij kunnen eisen stellen en wensen laten meewegen in het bepalen van het beste en meest circulaire aanbod. Dit kan gaan over eisen aan het circulair ontwerp textielproducten, maar ook over minder nieuw kopen, aanbod van tweedehands en het verlengen van de levensduur door onderhoud.

Via het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) manifest stimuleert de overheid dat bedrijven en medeoverheden circulair inkopen. Dat betekent dat inkopende partijen eisen stellen aan de milieu-impact, levensduur, reparatie en recyclebaarheid van textielproducten. De rijksoverheid heeft een [categorieplan voor de inkoop van bedrijfskleding](#) opgesteld. Inkopende overheden kunnen ook meedoen aan Buyer Groups. Voor textiel bestaat er een [buyer group Boa-kleding](#). Die maakte een marktvisie met daarin een handleiding voor publieke inkopers om zo duurzaam mogelijk Buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA)-kleding in te kopen én voor leveranciers zicht op de duurzaamheidsambities van inkopende partijen. De handleiding bevat ook waardevolle informatie voor inkopers van andere kledingstukken. Inkopers kunnen daarnaast de [MVI-criteria tool](#) gebruiken. De tool biedt kant-en-klare duurzame inkoopcriteria voor allerlei soorten producten, waaronder textiel.

Bedrijven en medeoverheden, maar ook consumenten, overwegen in eerste instantie om niet of zo min mogelijk (in) te kopen. In een circulaire keten wordt altijd eerst bekeken of ze tweedehands textiel kunnen (in)kopen en producten langer gebruiken. Bedrijven die handelen in tweedehands textiel kunnen hierop inspelen door tweedehands textiel in grote hoeveelheden aan te bieden. De afgelopen jaren is de vraag naar en het aanbod van tweedehands kleding gegroeid. Het Rijk promoot het kopen van kleding die past bij ieders eigen stijl, door de [campagne Mijn Stijl iD](#). De campagne is gericht op kopen van kleding die echt bij je past, zodat consumenten bewust minder (mis)kopen.

6.2 Lang gebruiken en onderhouden

Consumenten kopen in een circulaire economie hun kleding niet alleen vaker tweedehands, ze gebruiken het langer en laten het ook vaker repareren of repareren het zelf. Bovendien zorgen consumenten beter voor hun kleding door het minder vaak en minder heet te wassen. Gemeenten kunnen hierop inspelen door in steden en dorpen reparatiebedrijven en tweedehands kledingswinkels te stimuleren.

Bedrijven en medeoverheden kunnen contracten afsluiten met textielservicebedrijven. Die kopen textiel in voor de partijen en wassen en onderhouden het. Deze servicebedrijven zijn efficiënt in hun processen waardoor de milieu-impact per kledingstuk kleiner is. Daarnaast zijn er ook textielservicebedrijven die zich op de consumentenmarkt richten.

6.3 Gescheiden inleveren voor hergebruik of recycling

Nederlands beleid zet in op zoveel mogelijk hergebruik van textiel in Nederland. Via gescheiden inzameling worden nog bruikbare kleren en andere textielproducten gesorteerd voor hergebruik. In 2018 werd 305,1 kiloton textiel weggegooid in Nederland. Van het gescheiden ingezamelde textiel (44,6%) werd 53% hergebruikt (met name in het buitenland) en 33% gerecycled (met name als isolatiemateriaal in de auto-industrie en als poetsdoeken).

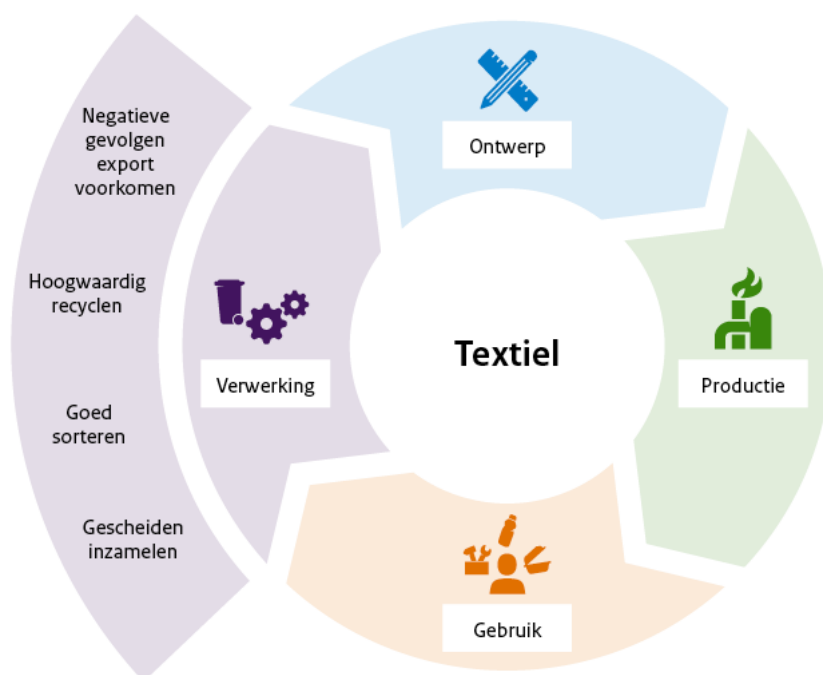
Om circulair te werken doen consumenten, bedrijven en overheden zo lang mogelijk met textielproducten. Als ze er toch vanaf willen, kunnen consumenten de kleding ruilen of aan familie of vrienden geven. Of het verkopen via verschillende platformen voor hergebruik of inleveren bij een tweedehands- of kringloopwinkel. Als dat geen optie is, leveren ze het gescheiden van ander afval in bij textielinzamelpunten. Zoals de winkelier waar ze het stuk hebben gekocht, de kringloopwinkel of tweedehandswinkel of de gemeentelijke textielbak. Het is landelijk bepaald wat wel en niet ingeleverd mag worden in een textielbak. Zie ook de lijst voor textiel in de [\[wel/niet lijsten afvalscheiding\]](#). Kapot of versleten textiel mag bijvoorbeeld ook in de textielbak.

Huishoudens houden zich aan de regels voor afvalscheiding die hun gemeente stelt in de afvalstoffenverordening of het omgevingsplan. Bedrijven danken hun textielafval gescheiden af volgens de regels voor afvalscheiding in het Besluit activiteiten leefomgeving ([Bal](#)). Zie hiervoor [\[hoofdstuk gescheiden inzameling bedrijfsafval en gevaarlijk afval\]](#). Ook leveren zij hun onverkochte textielvoorraden in (als deze nog ontstaan en er geen betere toepassing voor beschikbaar is).

7. Verwerking

Inzamelaars, sorteerders en recyclers hebben een belangrijke rol te spelen in het behoud van de textielgrondstoffen aan het einde van de levensduur van een textielproduct. Door textiel gescheiden in te zamelen met zo min mogelijk vervuiling, kan textiel zoveel mogelijk worden hergebruikt of worden gerecycled. Sorteerders sorteren textiel zowel voor hergebruik als recycling. Recyclers produceren textielrecycalaat van goede kwaliteit dat opnieuw in textielproducten gebruikt kan worden.

Figuur 6: Keuzes in de gebruiksfase

7.1 Inzamelen van textiel

Gescheiden inzameling van textiel is belangrijk voor de mate waarin het textiel hergebruikt of gerecycled kan worden. Alle Europese lidstaten zijn vanaf 2025 verplicht textiel gescheiden in te zamelen (art. 11 Kra). In Nederland is deze verplichting opgenomen in het [Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen](#). De meeste Nederlandse gemeenten voldoen hieraan door textielcontainers te hebben en de leging daarvan te faciliteren. Gemeenten moeten textielinzameling ook faciliteren op de milieustraat (art. 4.623 Besluit activiteiten leefomgeving). Sinds 1 juli 2023 zijn producenten met de invoering van de UPV textiel verantwoordelijk voor de inzameling van textiel. Daarvoor maken producenten afspraken met gemeenten, kringloopwinkels en inzamelaars zodat genoeg afgedankt textiel gescheiden wordt ingezameld om de doelstellingen (zie ook paragraaf 1) te bereiken. Ook winkels kunnen zelf textiel inzamelen.

Het is belangrijk dat alle textielinzamelaars dezelfde inzamelingscriteria hanteren, zodat de hoeveelheid ingezamelde textiel groot is en er zo min mogelijk vervuiling plaatsvindt. Voor een circulaire keten is het daarom belangrijk dat inzamelaars de landelijke wel/niet lijst voor textiel hanteren. Veel consumenten weten bijvoorbeeld niet dat kapot en versleten textiel ook in de textielbak mag worden gedaan en textiel met vervlekken niet. Op dit moment verdwijnt bijna de helft van al het textiel in het restafval waarna het wordt verbrand.

De kwaliteit van het ingezamelde textiel is belangrijk voor meer hergebruik en recycling. Ingezameld textiel wordt niet altijd direct gesorteerd. Nat of vervuild textiel kan daardoor gaan schimmelen of ander textiel kan vervuilen. Bovendien kunnen natte vezels niet goed uit elkaar worden getrokken voor recycling. Daarmee verstoort nat of vervuild textiel het verwerkingsproces. Hoe beter de gescheiden inzameling, hoe beter de kwaliteit van het textiel waardoor betere mogelijkheden voor hergebruik en recycling ontstaan en hoe minder reststromen moeten worden verbrand. Kwaliteit van afgedankt textiel afval is daarom één van de speerpunten van het programma VANG Huishoudelijk Afval. In het [handboek Regie op de textielketen](#) worden handvatten gegeven aan gemeenten om op de kwaliteit te sturen.

Tabel 1: Wel/niet lijst textiel - textiel dat gescheiden kan worden aangeboden in een gesloten plastic zak

Soort	Wel	Niet
Algemeen	Alle textiel uit onderstaande categorieën, ook als het versleten of kapot is	Nat en met olie of verf vervuild textiel; Huishoudelijk afval
Kleding	Zoals: broeken, rokken, jurken, dassen, hemden, hoeden, petten, jacks, jassen, kousen, onderkleding, pyjama's, sokken, stropdassen, truien, T-shirts, zwemkleding, vesten	<i>Geen specifiek benoemde zaken</i>
Schoeisel	Zoals: gympen, laarzen, sandalen, sport- en wandelschoenen, indien mogelijk per paar samengebonden	<i>Geen specifiek benoemde zaken</i>
Beddengoed	Zoals: dekbedovertrekken, kussenslopen, lakens, dekens	Matrassen, dekbedden en kussens
Woontextiel	Zoals: gordijnen en vitrages, handdoeken en washandjes, knuffels (schoon), lappen groter dan 25X25 cm, poetsdoeken, servetten, tafellakens, theedoeken	Tapijt, matten, vloerbedekking; Lappen kleiner dan 25X25 cm, knipselresten, breigaren, bollen wol, vulmateriaal
Accessoires	Zoals: tassen en riemen	<i>Geen specifiek benoemde zaken</i>

7.2 Sorteren van textiel

Het gescheiden ingezamelde textiel wordt opgehaald en naar een sorteercentrum in Nederland of het buitenland gebracht. Voor een circulaire textielketen is het belangrijk dat de gescheiden ingezamelde stromen goed gesorteerd worden en op de juiste plek voor verwerking terechtkomen. In de minimumstandaard (zie paragraaf 6.2) is sorteren voor herbruikbaar en recyclebaar textiel daarom een verplichte stap in de verwerking van textielafval in Nederland. Dit betekent:

- Sorteerdere moeten de herbruikbare fractie fijnmazig sorteren om beter te weten welke textielproducten zij afzetten bij hun afnemer. Op deze manier voorkomen sorteerdere dat afnemers in het buitenland producten kopen die zij niet kunnen gebruiken en daardoor in het afval aldaar belanden.
- Sorteerdere moeten de recyclebare fractie zoveel mogelijk sorteren op kleur- en materiaalsoorten zodat zij recyclers kunnen voorzien van voldoende te recyclen materiaal.

Sorteerbedrijven moeten voldoen aan de regels in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) voor bedrijfsafval.

7.3 Recycling van textiel

In een circulaire textielketen wordt textielafval zo hoogwaardig mogelijk gerecycled. Een hoogwaardige manier van recycling is vezel-tot-vezel zodat gerecycled textiel in nieuwe textielproducten kan worden toegepast. Recyclen moet echter ook veilig zijn. Door inzicht te krijgen in de samenstelling van textielproducten en het uitfaseren van schadelijke chemicaliën kan textiel op een veilige manier worden gerecycled en als recycleaat opnieuw worden toegepast.

Recyclers voldoen aan de regels in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het toetsingskader voor hoogwaardige verwerking in het CMP (zie het tweede deel van het ketenplan). Op dit moment zijn alle soorten recycling toegestaan. Denk aan recycling tot poetsdoeken, isolatiemateriaal of nieuwe textielvezels. Via de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zijn producenten verantwoordelijk om te zorgen voor voorbereiding voor hergebruik en recycling van textiel. Hiervoor zijn wettelijke doelstellingen vastgelegd. Een van de doelstellingen gaat over vezel-tot-vezel recycling.

7.4 Export van textiel

In een circulaire keten is hergebruik en verwerking van textiel in het buitenland ook belangrijk. De textielketen is namelijk vaak niet beperkt tot landsgrenzen, bijvoorbeeld omdat de productie niet in Nederland plaatsvindt. Sommige partijen exporteren daarom textiel, bijvoorbeeld voor hergebruik en recycling, om zo de keten te kunnen sluiten.

Het Ministerie van IenW kijkt op basis van het onderzoek welke maatregelen de overheid kan treffen om de negatieve gevolgen van export te voorkomen. Daarbij kan gedacht worden aan maatregelen binnen Nederland, Europese regelgeving (bijvoorbeeld via de EVOA of de Kra), samenwerking met bestemmingslanden of internationale organisaties zoals de UNEP.

8. Afvalstof of niet-afvalstof

In een circulaire economie gaan zo min mogelijk materialen verloren. Voor steeds meer residuen, gebruikte producten of afvalstoffen wordt een veilige, zinvolle en zo hoogwaardig mogelijke toepassing gezocht. Daarbij wordt steeds vaker de vraag gesteld of een materiaal een afvalstof is, of nog moet blijven. Voor het werken met afvalstoffen gelden namelijk specifieke regels en vaak is ook een specifieke vergunning vereist in verband met de veiligheid voor mens en milieu. Bovendien mag niet zomaar elk bedrijf met afvalstoffen werken en ook bij (grensoverschrijdend) transport is de status van belang.

Het begrip 'afvalstof' moet ruim worden uitgelegd. In beginsel kan elke stof of elk voorwerp een afvalstof zijn, wanneer de houder zich daarvan ontdoet, wil of moet ontdoen. Meer informatie over het zelf maken van deze beoordeling, is te vinden in [[hoofdstuk 'afvalstof of niet-afvalstof'](#)] van het CMP en de [Handreiking afvalstof of niet-afvalstof](#).

Voor textiel volgt hier een aantal specifieke aandachtspunten bij de beoordeling afvalstof of niet-afvalstof. Deze aandachtspunten beschrijven niet het volledige beoordelingskader.

Hergebruik

Om te kunnen bepalen of sprake is van hergebruik of een afvalstof is het van belang om vast te stellen wat de intentie van de houder is met het textiel. Als een houder zich van het textiel ontdoet, wil ontdoen of moet ontdoen is er sprake van een afvalstof. Wanneer een consument bijvoorbeeld gebruikte kleding verkoopt met het doel de kleding een tweede leven te geven, is sprake van hergebruik en is geen sprake van een afvalstof. Ook het aanbieden van kleding aan een tweedehandskledingwinkel of een kringloopwinkel kan betekenen dat er sprake is van hergebruik. Het moet dan wel zo zijn dat de winkel bij het in ontvangst nemen de kleding controleert op geschiktheid om de kleding opnieuw te dragen en dan alleen kleding accepteert die geschikt is. Daarnaast moet er een hoge mate van zekerheid zijn dat het textiel weer verkocht kan worden. Voor de beoordeling of sprake is van een afvalstof of niet-afvalstof zal per geval een afweging moeten worden gemaakt over de afvalstatus van het materiaal, op basis van alle feiten en omstandigheden van dat geval.

Einde-afvalstof

Wanneer een houder zich van de kledingstukken ontdoet of wil of moet ontdoen, is er sprake van een afvalstof. De ontvanger bepaalt vervolgens welke afvalbehandeling volgt. Wanneer na eenvoudige handelingen het product weer op de markt kan worden gebracht, is sprake van voorbereiden voor hergebruik. Voorbeelden van deze handelingen zijn sortering, controle, reparatie of reiniging. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat wel voldoende zeker is dat de kleding ook daadwerkelijk weer als kleding gedragen gaat worden. Wanneer een textielproduct moet worden afgebroken om nieuwe vezels te produceren, is sprake van recycling. Nadat het voorbereiden voor hergebruik, of de recycling is afgerond, kan aan de hand van de voorwaarden van artikel 1.1 lid 6 [Wet milieubeheer](#) (Wm) en [[hoofdstuk 'afvalstof of niet-afvalstof'](#)] een beoordeling worden gemaakt of er sprake is van ~~einde-afval~~, op basis van alle feiten en omstandigheden van dat geval.

UPV textiel en de afvalstatus

Per 1 juli 2023 is er uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor het inzamelen, hergebruik en recyclen van textiel. Met het [Besluit uitgebreide producentenverantwoordelijkheid textiel](#) wordt geregeld dat producenten van nieuw gefabriceerde kleding en huishoudtextiel verantwoordelijk zijn voor de voorbereiding voor hergebruik en de recycling van de textielproducten die zij op de Nederlandse markt brengen. Zij moeten bepaalde doelen behalen op het terrein van voorbereiding voor hergebruik en recycling. Meer informatie over de UPV textiel is te vinden op [UPV textiel - Afval Circulair](#).

Op de markt als niet-afvalstof

In alle gevallen geldt dat wanneer textiel als niet-afvalstof op de markt wordt gebracht (al dan niet direct of na nuttige toepassing), het minimaal moet voldoen aan de geldende productregelgeving. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan REACH, de POP-verordening, de regels voor Ecodesign en de relevante Warenwetbesluiten voor productveiligheid.

Toetsingskaders afval

Dit deel van het plan beschrijft hoe bedrijven textiel en schoeisel moeten verwerken en wat daarbij de aandachtspunten zijn. Het bevat het toetsingskader voor het bevoegd gezag voor het vergunnen van het verwerken van deze afvalstoffen en het toetsingskader voor het toestaan van grensoverschrijdend transport door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Bevoegde instanties moeten bij het nemen van besluiten rekening houden met het CMP en dus met deze toetsingskaders (artikel 10.14 [Wet milieubeheer](#)).

De primaire doelgroepen waarvoor dit plan geschreven is, zijn zowel de bedrijven die deze afvalstoffen verwerken of grensoverschrijdend transporteren als het bevoegd gezag dat voor deze activiteiten toestemming moet verlenen. Die toestemming wordt verleend in een omgevingsvergunning voor het verwerken van de afvalstoffen of met een beschikking op een kennisgeving voor grensoverschrijdend transport. Voor de omgevingsvergunning zijn gemeenten en provincies het bevoegd gezag (namens hen vaak een omgevingsdienst). Voor de beschikking op de kennisgeving is dat de minister (namens de minister de ILT).

Omdat dit primair geschreven is voor afvalverwerkende bedrijven en het bevoegd gezag, worden specifieke technische en juridische termen gebruikt. Voor het lezen van dit deel is daarom een bepaalde mate van kennis over de afvalwetgeving, het proces van vergunningverlening en de regels voor grensoverschrijdend transport vereist. Voor lezers die niet tot de primaire doelgroep behoren en toch meer informatie over het verwerken van deze afvalstof willen lezen, zijn met name de paragrafen met toelichting op de toetsingskaders interessant.

9. Afbakening toetsingskaders

De bepalingen van dit ketenplan gelden voor de volgende afvalstoffen:

Afvalstoffen	Toelichting
Gescheiden ingezameld textiel en schoeisel van huishoudens en afgegeven door bedrijven.	Onder textiel wordt verstaan: consumenten- en bedrijfskleding en schoeisel, tafel-, bed-, en huishoudlinnen, grote lappen stof en gordijnen, uniformen en niet- verkochte kleding of schoeisel.
Restanten uit de Nederlandse textielindustrie.	Snijafval.

Een uitgebreide toelichting op de afbakening staat in [\[paragraaf 12\]](#). Onderdeel daarvan is een overzicht van afvalstoffen die lijken op de afvalstoffen van dit ketenplan, maar vallen onder andere afval- of ketenplannen.

10. Toetsingskader hoogwaardig verwerken

Om materialen beschikbaar te houden voor de economie is het van belang om afvalstoffen zo hoogwaardig mogelijk te verwerken. Voor hoogwaardige verwerking of vanuit de zorg voor mens en milieu is het soms nodig om verontreinigingen af te scheiden of afvalstoffen integraal te verwijderen. Voor de gewenste verwerking kan het noodzakelijk zijn om afvalstoffen gescheiden te houden. Onderstaande paragrafen gaan in op de volgende aspecten die van belang zijn het bij het vergunnen van het verwerken van textiel en schoeisel:

- vergunnen van mengen (10.1);
- de minimumstandaard (10.2).

10.1 Mengen van afvalstoffen

Mengen is in het Besluit activiteiten leefomgeving ([Bal](#)) aangewezen als een milieubelastende activiteit waarvoor in bepaalde gevallen een vergunning nodig is. Het gaat zowel over het mengen van afvalstoffen onderling als over het mengen met niet-afvalstoffen. Ook bij het samenvoegen binnen één afvalcategorie kan sprake zijn van mengen en kan een vergunningplicht gelden.

De [[Beslisboom vergunningplicht mengen](#)] is een hulpmiddel om na te gaan of voor het mengen een vergunning is vereist.

10.1.1 De afvalcategorieën

De afvalcategorieën uit bijlage II van Bal vormen de basis voor het gescheiden houden van afval en voor de vergunningplicht voor het mengen van afvalstoffen. Correct gescheiden houden van afvalstoffen waarborgt een latere (hoogwaardige) verwerking volgens de minimumstandaard. De [[minimumstandaard](#)] is daarom de basis voor de indeling in deze categorieën.

Onderstaande tabel verduidelijkt welke afvalstoffen onder welke afvalcategorie vallen.

Nr.	ga/nga*	Afvalcategorie Bal	Afvalstoffen die hieronder vallen
28	nga	Textiel, met uitzondering van tapijt	Kleding, linnengoed, dekens, grote lappen stof en gordijnen (woontextiel), bedrijfskleding/uniformen en niet verkochte kleding of schoeisel. Ook snijafval.
112B	nga	Overige niet-gevaarlijke afvalstoffen die niet op een stortplaats mogen worden gestort volgens het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen of een minimumstandaard uit het Circulair Materialenplan.	Textiel en schoeisel dat na sorteren en controleren niet geschikt is bevonden voor uiteindelijk hergebruik of recycling.

* ga = gevaarlijk afval; nga = niet-gevaarlijk afval

De wettelijke regels over hoe deze bedrijven hun afvalstoffen gescheiden moeten houden staan in [[paragraaf 13.1.1 'gescheiden houden van afvalstoffen'](#)].

10.1.2 Vergunnen van mengen

Het bevoegd gezag toetst een vergunningaanvraag voor het mengen aan het [[hoofdstuk 'mengen van afvalstoffen'](#)] en de daarin opgenomen toetsingskaders.

Dit plan bevat voor textiel en schoeisel de volgende specifieke bepalingen waarmee het bevoegd gezag in afwijking op de algemene toetsingskaders rekening moet houden:

Cat. Bal.	Vergunnen van mengen in relatie tot de afvalcategorieën
28	Het bevoegd gezag kan in afwijking van het [hoofdstuk 'mengen van afvalstoffen'] geen vergunning verlenen voor het mengen binnen afvalcategorie 28 van: • gesorteerd voor voorbereiden voor hergebruik geschikt textiel en schoeisel; • gesorteerd voor recycling geschikt textiel en schoeisel; en • ongesorteerd textiel en schoeisel.

[[Paragraaf 13.1.2](#)] licht toe wat zowel de wetgeving als de toetsingskaders van het CMP concreet betekenen voor het vergunnen van het mengen van textiel en schoeisel.

10.2 Minimumstandaard

Het verwerken van textiel en schoeisel moet plaatsvinden in overeenstemming met onderstaande minimumstandaard(en). Dit betekent dat het bevoegd gezag ook voor hoogwaardiger vormen van verwerken vergunning kan verlenen, tenzij de minimumstandaard hiervoor specifieke beperkingen bevat.

Het bevoegd gezag kan alleen vergunning verlenen voor het verwerken van de afvalstoffen op een manier die ~~laagwaardiger~~ is dan de minimumstandaard als sprake is van uitzonderingsgevallen zoals bijvoorbeeld bij calamiteiten of de aanwezigheid van bepaalde ZZS of zorgstoffen. Zie ook de [[Leidraad gebruik minimumstandaard](#)].

De volgende minimumstandaarden gelden voor het verwerken van textiel en schoeisel:

Deelstroom	Afvalstof	Minimumstandaard

a	Ongesorteerd, gescheiden ingezameld textiel en schoeisel	Sorteren met als doel de volgende fracties af te scheiden: 1. Voor hergebruik geschikt textiel en schoeisel (minimumstandaard b) 2. Voor recycling geschikt textiel en schoeisel (minimumstandaard c) 3. Niet voor hergebruik of recycling geschikt textiel en schoeisel (minimumstandaard d) Ad.3 'Niet voor hergebruik of recycling geschikt textiel en schoeisel' is textiel of schoeisel waarvoor hergebruik of recycling, gezien de aard of samenstelling: • technisch niet mogelijk is; of • waarvoor de recyclingroute zo duur is dat de kosten voor afgifte van deze partijen aan de poort van de verwerker door de ontdoener, meer zouden bedragen dan €265,-/ton.
b	Voor hergebruik geschikt textiel en schoeisel	Voorbereiden voor hergebruik.
c	Voor recycling geschikt textiel en schoeisel	• Recycling van textiel. • Recycling van (delen van de materialen waarvan) het schoeisel (is gemaakt).
d	Niet voor hergebruik of recycling geschikt textiel en schoeisel (afkomstig van minimumstandaard a)	Andere nuttige toepassing (bijvoorbeeld hoofdgebruik als brandstof).

Een toelichting op bovenstaande minimumstandaard(en) in relatie tot hoogwaardige verwerking staat in [[paragraaf 13.2 'toelichting op hoogwaardige verwerking'](#)].

Afvalstoffen met bepaalde ZZS

Het kan zijn dat er ZZS in de afvalstof zitten. Zowel de wetgeving als de toetsingskaders van de hoofdstukken [[mengen van afvalstoffen](#)] en [[ZZS en overige zorgstoffen](#)] kunnen beperkingen stellen aan het verwerken van afvalstoffen met ZZS. Bij het beoordelen of een verwerking kan worden vergund, betreft het bevoegd gezag ook deze hoofdstukken. In [[paragraaf 13.3 van dit plan](#)] staat meer informatie en een overzicht van ZZS die in de afvalstof aanwezig kunnen zijn.

11. Toetsingskader grensoverschrijdend transport

Onderstaand toetsingskader is gebaseerd op het [[hoofdstuk 'grensoverschrijdend transport'](#)]. Daarin staat het algemene toetsingskader, de bezwaargronden en de bijbehorende procedures voor het grensoverschrijdend transport (verder: [overbrenging](#)) van afvalstoffen vanuit of naar Nederland die de ILT hanteert in het kader van de Europese verordening voor de overbrenging van afvalstoffen (EVOA).

In dit ketenplan is bovenstaande uitgewerkt tot een specifiek toetsingskader voor het beoordelen of het overbrengen van textiel is toegestaan. Indien dit specifieke toetsingskader afwijkt van het bepaalde in het hoofdstuk 'grensoverschrijdend transport', dan gaat het toetsingskader van dit ketenplan voor.

Op 20 mei 2024 is de gewijzigde [Verordening \(EU\) 2024/1157](#) in werking getreden. De gewijzigde EVOA (hierna nEVOA) treedt gefaseerd in werking. Tot 20 mei 2026 zijn de bepalingen van [Verordening \(EU\) 1013/2006](#) nog van toepassing op het overbrengen van afval. In het [[hoofdstuk 'grensoverschrijdend transport'](#)] wordt hier verder op ingegaan. Wanneer het in dit hoofdstuk specifiek gaat over bepalingen uit de gewijzigde EVOA is dit aangeduid met 'nEVOA'. In de overige gevallen staat er enkel 'EVOA'. Als de oude en nieuwe bepalingen dezelfde zijn maar bijvoorbeeld de artikelen anders genummerd zijn, dan is het artikel uit de gewijzigde EVOA als uitgangspunt genomen en het artikel uit de nog niet gewijzigde EVOA tussen haakjes gezet.

Mate van nuttige toepassing / elke mate van storten of anderszins verwijderen

Wanneer in onderstaande tekst wordt gesproken over 'de mate van nuttige toepassing' heeft dat betrekking op de afvalstof nadat niet-materiaaleigen afval is afgescheiden. Dit geldt ook voor de zinsnede 'elke mate van storten of anderszins verwijderen'. Ook dan gaat het over de afvalstof nadat niet-materiaaleigen afval is afgescheiden.

Afvalstoffen met bepaalde ZZS

Als in de afvalstoffen die worden overgebracht ZZS voorkomen, kan het nodig zijn om van onderstaande toetsingskader af te wijken. Bijvoorbeeld als er POP's inzitten waardoor de POP-verordening beperkingen stelt aan het verwerken. [ZZS en overige zorgstoffen] van dit plan geeft een overzicht van ZZS die in de afvalstof aanwezig kunnen zijn. [Hoofdstuk ZZS] geeft een overzicht van de wetgeving rond het verwerken van afvalstoffen met ZZS en biedt toetsingskaders wanneer een verwerking doelmatig is. Dit kan ook van belang zijn bij het beoordelen van een kennisgeving voor grensoverschrijdend transport.

Reikwijdte van het toetsingskader, bezwaargronden en voorwaarden

Onderstaand toetsingskader geldt voor alle deelstromen voor textiel zoals benoemd in [de minimumstandaard] van dit ketenplan. Waar nodig benoemt het toetsingskader bepaalde deelstromen afzonderlijk, omdat daarvoor afwijkende bepalingen of voorwaarden gelden. Het toetsingskader geldt voor de volgende overbrengingen:

- het overbrengen van afval binnen de Europese Unie, en
- invoer van buiten de Europese Unie en uitvoer naar buiten de Europese Unie, tenzij toetsing aan de EVOA al direct leidt tot bezwaar, zie [paragraaf 3.3.1 'verbodsbepalingen'] van het hoofdstuk 'grensoverschrijdend transport'.

Het toetsingskader geeft aan wanneer een overbrenging niet is toegestaan en of er specifieke bepalingen gelden. In alle overige gevallen is de overbrenging wel toegestaan. In de eerste tabel staan bezwaargronden voor 'overbrenging voor nuttige toepassing' (artikel 12 EVOA). In de tweede tabel staan bezwaargronden voor 'overbrenging voor verwijderen' (artikel 11 EVOA). Voor het overbrengen voor verwijderen geldt vanaf 21 mei 2026 dat artikel 11 nEVOA van toepassing is. Vanaf deze datum verlenen de bevoegde autoriteiten van verzending en van bestemming geen toestemming voor een overbrenging voor verwijderen, tenzij aan alle voorwaarden uit artikel 11 lid 1 onder a tot en met h en/of artikel 11 lid 2 nEVOA is voldaan. Zie ook het [hoofdstuk grensoverschrijdend transport].

Nuttige toepassing waarvoor de overbrenging <i>niet</i> is toegestaan	Specifieke bepalingen en bezwaargronden
Vorbereiding voor hergebruik	Als de mate van hergebruik de overbrenging niet rechtvaardigt. Hierbij geldt dat elke mate van storten of anderszins verwijderen te veel is (bezwaargronden 12 lid 1 onder b en i nEVOA (artikel 12 lid 1 onder g EVOA)).
(Voorlopige nuttige toepassing gevolgd door) recycling voor deelstroom a	Als de mate van sorteren niet leidt tot deelstromen die geschikt zijn voor hergebruik of recycling tenzij: • uit de kennisgeving blijkt dat recycling technisch niet mogelijk is, of• uit de kennisgeving blijkt dat de kosten van recycling meer bedragen dan € 265,-/ton, én• niet alsnog een deel van de overgebrachte afvalstof wordt gestort of anderszins verwijderd. (bezwaargronden 12 lid 1 onder b en i nEVOA (artikel 12 lid 1 onder g EVOA)).
(Voorlopige nuttige toepassing gevolgd door) recycling voor deelstroom b	Omdat hoogwaardiger verwerken in de vorm van voorbereiden voor hergebruik mogelijk is (bezwaargronden 12 lid 1 onder b en i nEVOA (artikel 12 lid 1 onder g EVOA)).
(Voorlopige nuttige toepassing gevolgd door) recycling voor deelstroom c en d	Als de mate van nuttige toepassing de overbrenging niet rechtvaardigt. Voor deze deelstroom geldt dat elke mate van storten of anderszins verwijderen te veel is (bezwaargronden 12 lid 1 onder b en i nEVOA (artikel 12 lid 1 onder g EVOA)).

Nuttige toepassing waarvoor de overbrenging <i>niet</i> is toegestaan	Specifieke bepalingen en bezwaargronden
Andere nuttige toepassing voor deelstroom a	Omdat na sorteren hoogwaardiger verwerken in de vorm van voorbereiden voor hergebruik of recycling mogelijk is tenzij; • uit de kennisgeving blijkt dat recycling technisch niet mogelijk is, of • uit de kennisgeving blijkt dat de kosten van recycling meer bedragen dan € 265,-/ton, én • niet alsnog een deel van de overgebrachte afvalstof wordt gestort. (bezwaargrond artikel 12 lid 1 onder a, b en/of e nEVOA (artikel 12 lid 1 onder a en bij overbrenging naar Nederland artikel 12 lid 1 onder k EVOA)).
Andere nuttige toepassing voor deelstroom b en c	Omdat hoogwaardiger verwerken in de vorm van voorbereiden voor hergebruik of recycling mogelijk is (bezwaargrond artikel 12 lid 1 onder a, b en/of e nEVOA (artikel 12 lid 1 onder a en bij overbrenging naar Nederland artikel 12 lid 1 onder k EVOA)).
Andere nuttige toepassing voor deelstroom d	Als de mate van nuttige toepassing de overbrenging niet rechtvaardigt. Voor deelstroom d geldt dat elke mate van storten of anderszins verwijderen te veel is (bezwaargronden 12 lid 1 onder b en i nEVOA (artikel 12 lid 1 onder g EVOA)).

Verwijderen waarvoor de overbrenging <i>niet</i> is toegestaan	Specifieke bepalingen en bezwaargronden
Alle vormen van (voorlopig) verwijderen behalve storten	Omdat hoogwaardiger verwerken in de vorm van nuttige toepassing mogelijk is (omdat niet voldaan is aan de voorwaarden van artikel 11 lid 1 onder a tot en met h en/of artikel 11 lid 2 nEVOA (bezwaargrond artikel 11 lid 1 onder a EVOA)).
Storten	Omdat hoogwaardiger verwerken in de vorm van nuttige toepassing mogelijk is; en • op grond van nationale zelfvoorziening; en • bij overbrenging naar Nederland op grond van nationale wettelijke bepalingen (omdat niet voldaan is aan de voorwaarden van artikel 11 lid 1 onder a tot en met h en/of artikel 11 lid 2 nEVOA (bezwaargrond artikel 11 lid 1 onder a en b EVOA)).

Toelichting

Dit deel van het plan geeft toelichting bij toetsingskaders. Ook geeft het aanvullende informatie die van belang kan zijn bij het nemen van besluiten over het verwerken of transporteren van textiel en schoeisel over de landsgrens.

12. Toelichting op de afbakening

Dit plan heeft betrekking op textiel- en schoeiselaafval dat gescheiden is ingezameld via textielcontainers, liefdadigheidsinstellingen, kringloopbedrijven, winkelketens, milieustraat en via huis-aan-huis inzameling.

Afvalstoffen die vergelijkbaar zijn, maar onder andere plannen vallen

Onderstaande afvalstoffen zijn enigszins vergelijkbaar met de afvalstoffen uit dit plan, maar vallen onder andere plannen (niet limitatief):

Afvalstoffen	Afvalplan, ketenplan of afvalhiërarchie
Niet gescheiden ingezameld textiel, schoeisel	[Afvalplan restafval]
Slaapzakken, dekbedden en andere gewatteerde dekens en spreien	Verwerken volgens de [afvalhiërarchie] zoals beschreven in hoofdstuk 'instrumenten voor sturing'
Productierestanten en snijverliezen uit de tapijtindustrie	[Afvalplan tapijt]
Gescheiden ingezameld tapijtafval	[Afvalplan tapijt]
Meubels (gestoffeerd)	Verwerken volgens de [afvalhiërarchie] zoals beschreven in hoofdstuk 'instrumenten voor sturing'
Matrassen	[Afvalplan matrassen]

Euralcodes die een relatie hebben met dit plan (indicatief)

De volgende euralcodes kunnen betrekking hebben op afval dat valt onder de reikwijdte van dit ketenplan: 150109, 200110, 200111.

Deze opsomming is indicatief. Euralcodes kunnen namelijk relevant zijn voor meerdere keten- of afvalplannen. Uitsluitend [[de afbakening](#)] van dit ketenplan bepaalt wat onder dit plan valt en niet deze opsomming van euralcodes.

Douanecodes die een relatie hebben met dit plan

De volgende douanecodes kunnen betrekking hebben op afval dat valt onder de reikwijdte van dit afvalplan: 61 en 62 (kleding), 6302 (tafel-, bed- en huishoudlinnen, 6303 (gordijnen), 64 (schoeisel), 4203 (kleding van leer en kunstleer), 4303 (kleding van bont) en 4304 (kleding van nepbont). Code 9404 (slaapzakken, dekbedden en andere gewatteerde dekens en spreien) valt niet onder dit plan.

13. Toelichting op hoogwaardig verwerken

13.1 Gescheiden houden en mengen van afvalstoffen

Voor mengen is in veel gevallen een vergunning nodig (zie de [[Beslisboom vergunningplicht mengen](#)]). De minimumstandaard en de afvalcategorieën uit bijlage II van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) vormen de basis voor de regels voor het gescheiden houden van afvalstoffen. In [[paragraaf 10.1.2 'vergunnen van mengen'](#)] is het toetsingskader opgenomen voor het vergunnen van het mengen van textiel en schoeisel. Wanneer sprake is van 'mengen' staat beschreven in [[paragraaf 4.1 'definitie van mengen'](#)] van hoofdstuk 'mengen van afvalstoffen'.

13.1.1 Gescheiden houden van afvalstoffen

Onderstaand overzicht vat samen wanneer bedrijven of andere doelgroepen een verplichting hebben rond het gescheiden houden van textiel- en schoeiselafval. Soms is het een directe wettelijke verplichting en soms een afgeleide van het feit dat 'mengen' een milieubelastende activiteit is. Wil iemand die een plicht heeft om afvalstoffen gescheiden te houden deze toch samenvoegen, dan is sprake van mengen.

Situatie	Wettelijke verplichting (direct of afgeleid)
Gescheiden houden van bouw- en sloopafval op de bouw- en slooplocatie	Op bouw- en slooplocaties van <u>bouwwerken</u> geldt geen wettelijke verplichting tot gescheiden houden en gescheiden afvoeren van textiel dat vrijkomt bij het feitelijk verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden aan bouwwerken (<i>art. 7.24, 7.25 en 7.26 Besluit bouwwerken leefomgeving</i>).
Gescheiden houden van <u>bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen</u> (<i>algemeen</i>)	Bedrijven moeten textiel en schoeisel gescheiden houden en gescheiden afvoeren van ander afval, tenzij zij vergunning hebben voor mengen (<i>art. 3.195 en art. 3.196 Bal en hoofdstuk 'mengen van afvalstoffen'</i>). Als een bedrijf grotere hoeveelheden textiel- en schoeiselafval opslaat, dan moet het bedrijf textiel- en schoeiselafval ook gescheiden houden van ander afval van dezelfde categorie en van niet-afval, tenzij vergunning voor het mengen is verleend (<i>art. 3.195 en art. 3.196 Bal en hoofdstuk 'mengen van afvalstoffen'</i>). Om welke opslaghoeveelheden het gaat, staat in art. 3.185 Bal . [Hoofdstuk mengen van afvalstoffen] van het CMP en [paragraaf 10.1 'vergunnen van mengen'] van dit ketenplan bevatten het toetsingskader voor het vergunnen van mengen.
Gescheiden houden van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijk afval (<i>voorafgaand aan inzameling of afgifte</i>)	Deze alinea geldt uitsluitend voor het gescheiden houden van afval bij ontdoeners. Het gaat alleen over ontdoeners die de afvalstoffen uitsluitend opslaan, mengen, opbulken, scheiden, herverpakken en/of verdichten. Voor deze ontdoeners gelden afwijkende regels t.o.v. het gescheiden houden algemeen. Bedrijven moeten textiel- en schoeiselafval gescheiden houden en gescheiden afvoeren als dat op basis van het CMP gevergd wordt (<i>art. 3.39 Bal</i>). In [Hoofdstuk 'gescheiden houden bedrijfsafval en gevaarlijk afval'] staat aangegeven wanneer dat zo is. In andere gevallen is mengen met ander afval dat ook niet gescheiden hoeft te worden gehouden toegestaan. Een bedrijf dat textiel- en schoeiselafval toch wil mengen met ander afval, heeft een vergunning nodig. [Hoofdstuk mengen van afvalstoffen] van het CMP en [paragraaf 10.1 'vergunnen van mengen'] van dit ketenplan bevatten het toetsingskader voor het vergunnen van mengen. De Afvalwijzer voor bedrijven is een instrument om te toetsen welke afvalstoffen een specifiek bedrijf gescheiden moet houden.
Gescheiden houden tijdens inzamelen	Inzamelaars moeten textiel- en schoeiselafval dat gescheiden wordt afgegeven altijd gescheiden houden (<i>art. 1b Besluit inzamelen afvalstoffen</i>).
De milieustraat	Textiel- en schoeiselafval is een van de 18 afvalstoffen waarvoor de milieustraat een opslagvoorziening moet hebben of kenbaar moet maken waar particulieren terecht kunnen als de milieustraat dit afval zelf niet inneemt (<i>art. 4.623 Bal</i>). [Hoofdstuk gescheiden inzameling huishoudelijk afval] gaat specifiek in op scheiden op de milieustraat.
Gemeentelijke inzameling (<i>huishoudelijk afval</i>)	Gemeenten hebben vanaf 2025 een plicht tot het gescheiden inzamelen van textiel- en schoeiselafval bij huishoudens. Voor textiel- en schoeiselafval geldt dat dit in de praktijk al jaren door gemeenten gescheiden wordt ingezameld. In [Hoofdstuk gescheiden inzameling huishoudelijk afval] zijn de plichten van gemeenten beschreven.

13.1.2 Toelichting bij mengen

Bij het verwerken van afval vindt vaak ook mengen plaats met ander afval of met niet-afval. Voor het beoordelen van 'mengen' zijn het [[hoofdstuk mengen van afvalstoffen](#)] en de daarin opgenomen toetsingskaders de basis. Daar moet het bevoegd gezag altijd rekening mee houden.

In het hoofdstuk komt een aantal specifieke situaties van mengen aan bod. Kijk altijd bij alle toetsingskaders van het hoofdstuk of deze op het mengen van textiel en schoeisel van toepassing zijn.

De essentie van het vergunnen van het mengen van textiel en schoeisel is dat na het mengen verwerking conform de minimumstandaard mogelijk moet blijven. Dit betekent het volgende:

- Het bevoegd gezag kan alleen vergunning verlenen voor het mengen van niet-recyclebaar textiel en schoeisel met andere afvalstoffen (binnen afvalcategorie 112B) met als doel de afvalstoffen op een andere wijze nuttig toe te passen dan ze te recyclen als het bedrijf voorafgaand aan het mengen heeft aangetoond dat voorbereiden voor hergebruik of recycling van het afval, gezien de aard of samenstelling:
 - technisch niet mogelijk is; of
 - dat de recyclingroute zo duur is dat de kosten voor afgifte van deze partijen aan de poort van de verwerker door de ontdoener, meer zouden bedragen dan €265,-/ton.
- Het bevoegd gezag kan in afwijking van het [hoofdstuk mengen van afvalstoffen] geen vergunning verlenen voor het mengen binnen afvalcategorie 28 van:
 - gesorteerd voor voorbereiden voor hergebruik geschikt textiel en schoeisel;
 - gesorteerd voor recycling geschikt textiel en schoeisel; en
 - ongesorteerd, gescheiden ingezameld textiel en schoeisel.
 Dit betekent dat vies of besmeurd textiel niet mag worden gemengd met schoon, droog textiel omdat het risico bestaat dat het vieze textiel het schone textiel vervuult. Gescheiden ingezameld textiel mag niet worden samengevoegd met andere afvalstoffen, omdat dit de hoogwaardige verwerking van textiel belemmert.
- Het mengen van gemengd textiel en schoeisel of recyclebaar textiel en schoeisel (afvalcategorie 26) met niet-recyclebaar textiel en schoeisel (afvalcategorie 112B) is niet toegestaan omdat dit recycling belemmert.

13.2 Toelichting op de minimumstandaard

Onderstaande tabel vat de verwerkingsopties samen die op basis van de minimumstandaard vergund kunnen worden. De paragrafen onder de tabel geven meer uitleg en detail op die verschillende verwerkingsopties en geven ook meer informatie over minimumstandaard uit paragraaf 10.

Afvalhiërarchie	Samenvatting
Hergebruik	Bij hergebruik is geen sprake van afvalverwerking. In [paragraaf 8 'afvalstof of niet-afvalstof'] zijn de mogelijkheden voor direct hergebruik beschreven als die bekend zijn.
Voorbereiden voor hergebruik	Het meeste van het gescheiden ingeleverde textiel en schoeisel kan en moet worden hergebruikt. Daarom is de minimumstandaard 'sorteren' met als doel herbruikbaar textiel en schoeisel te verkrijgen.
Recyclen	Textiel en schoeisel dat niet meer voor hergebruik geschikt is, moet gerecycled worden. Hiervan afwijken is alleen onder voorwaarden toegestaan.
Andere nuttige toepassing	Dit is de minimumstandaard voor textiel en schoeisel waarvoor is bepaald dat hergebruik of recycling om technische of economische redenen echt niet mogelijk is. In praktijk is verbranden met energierugwinning (R1) wellicht de enige mogelijkheid die past binnen deze minimumstandaard.
Verbranden als vorm van verwijderen	Verbranden als vorm van verwijderen is voor geen van de afvalstoffen van dit plan toegestaan.
Storten	Voor gescheiden ingezameld textiel en schoeisel geldt een stortverbod.

13.2.1 Voorbereiden voor hergebruik

Vorbereiden voor hergebruik voldoet aan de minimumstandaard. De minimumstandaard voor textielafval (en schoeisel) is sorteren, met als doel zo veel mogelijk textiel en schoeisel te verkrijgen dat geschikt is voor hergebruik. Het meeste van het gescheiden ingeleverde textiel en schoeisel kan en moet worden hergebruikt. Daarmee wordt vermeden dat ingezameld textiel, zonder sorteren, laagwaardig wordt verwerkt of verbrand. Dit sluit aan bij de doelstellingen van het Beleidsprogramma Circulair Textiel dat voor de periode 2025-2030 door het ministerie van IenW is vastgesteld. Ook sluit dit aan bij de doelstellingen van de UPV Textiel waaraan producenten wettelijke zijn gebonden. Zie hiervoor ook [paragraaf 1.2 'beleid Nederlandse overheid'].

Onder voorbereiden voor hergebruik wordt onder andere verstaan: op categorie textiel sorteren, vouwen, wassen, op maat sorteren, verkoop klaar maken etc. In de praktijk wordt het meeste gescheiden ingezamelde textiel al gesorteerd in twee categorieën: voor hergebruik geschikt en voor recycling geschikt. De minimumstandaard 'sorteren' sluit daarbij aan.

13.2.2 Recyclen

Gescheiden ingezameld textiel dat bij het sorteren niet geschikt is bevonden voor (uiteindelijk) hergebruik, moet worden gerecycled. Er zijn verschillende vormen van recycling mogelijk:

- Recyclen door mechanisch te verzeelen en opnieuw spinnen van garens;
- Chemische recycling gevolgd door de productie van nieuwe garens;
- Mechanische recycling in non-wovens zoals fleecce en vilt;
- Directe recycling in bijvoorbeeld poetsdoeken. Hierbij wordt het textiel niet of nauwelijks bewerkt en als zodanig gerecycled door het textiel.

Recycling vindt meestal niet plaats in toepassingen van textiel waarin het textiel oorspronkelijk was toegepast. Het zijn toepassingen die minder kritisch zijn voor bijvoorbeeld samenstelling, hygiëne en/of geur. Er is sprake van cascadering van het textiel. Voorbeelden voor toepassing waarin gerecycled textiel wordt toegepast zijn:

- Poetsdoeken;
- Dekens;
- Vilt voor geluidsisolatie;
- Vulmateriaal voor bijvoorbeeld dashboards, autostoelen, matrassen en meubilair;
- Papierproductie (katoen en linnen).

Voor welke vorm van recycling textiel nog geschikt is, hangt af primair af van het type materiaal (bijvoorbeeld katoen of polyester) en daarnaast van de aanwezige vervuiling. Van de 47% van het ingezamelde textiel dat niet herdraagbaar is, wordt 70,2% gerecycled.

Beleidsmatig is er een voorkeur voor hoogwaardige recycling. Vezel-tot-vezel recycling is een voorbeeld daarvan. Daarom zijn er onder de UPV textiel specifieke doelen voor vezel-tot-vezel recycling opgenomen. Om de opschaling van vezel-tot-vezel recycling verder te stimuleren, zetten we in de EU in op een verplicht percentage recycelaat in nieuwe textielproducten. Echter vindt deze vorm van recycling nog niet op voldoende schaal plaats. Daarom blijven ook andere vormen van recycling nodig zolang deze verplichting nog niet geldt. Dat betekent dat alle vormen van recycling volgens de minimumstandaard zijn toegestaan voor textiel dat om specifieke redenen niet geschikt is voor hergebruik.

Als ook recyclen vanwege de aard of eigenschappen van het gesorteerde textiel niet mogelijk is of te duur, dan mag dit textiel op een andere wijze verwerkt worden (zie de volgende paragraaf).

13.2.3 Andere nuttige toepassing

Afhankelijk van de manier waarop textiel is toegepast en/of de wijze waarop textiel en schoeisel vervolgens in de afvalfase komt, kan het voorkomen dat voorbereiden voor hergebruik of recycling niet mogelijk is. Dit kan het geval zijn bij bijvoorbeeld

- partijen die te sterk vervuild zijn of (textiel met verf of olievlekken);
- partijen waarin textiel-vreemde materialen zoals versiersels met bijvoorbeeld metaaldraad aanwezig zijn;
- textiel dat een chemische behandeling heeft ondergaan waardoor extra eigenschappen aan het textiel worden toegevoegd (zoals brandvertraging).

Hetzelfde geldt voor textiel of schoeisel waarvoor is gebleken dat recycling te duur is (meer dan €265,-/ton aan de poort van de verwerker).

Om de uitvoerbaarheid te verzekeren is in de minimumstandaard aangegeven dat in dergelijke gevallen een andere minimumstandaard geldt, namelijk hoofdgebruik als brandstof.

Aantonen niet voor recycling geschikt of te duur

Paragraaf 2.4.1 'de minimumstandaard kent uitzonderingsbepalingen' van de [[Leidraad gebruik minimumstandaard](#)] beschrijft de wijze waarop een bedrijf dit moet aantonen. Welke kosten bij de berekening van het bedrag van 265,- meegenomen mogen worden, staat beschreven in [[paragraaf 5.3.2 'wat valt binnen het grensbedrag € 265,-?'](#)] van het hoofdstuk 'gebruik van het

kostencriterium'. Als deze afvalstoffen om dezelfde reden voor een andere wijze van verwerken worden overgebracht (van of naar Nederland) moet het kennisgevingsdossier de informatie bevatten die staat beschreven in [[paragraaf 5.4 'export en de grenswaarde van €265,- per ton'](#)] van het hoofdstuk 'gebruik van het kostencriterium'.

Verwerkers die dit textiel verwerken nemen in het acceptatiebeleid op dat ze textielafval en schoeisel alleen accepteren als is aangetoond dat de afvalstoffen eerst zijn uitgesorteerd maar niet voor recycling geschikt zijn of, dat recyclen duurder is dan € 265,-/ton. In het acceptatiebeleid moet zijn aangegeven hoe dit door bedrijven moet worden aangetoond en hoe de verwerker dit administreert. Daarbij baseert de verwerker zich op het toetsingskader van paragraaf 2.4.1 'de minimumstandaard kent uitzonderingsbepalingen' van de [[Leidraad gebruik minimumstandaard](#)].

13.2.4 Verbranden als vorm van verwijderen

Verbranden als vorm van verwijderen is niet toegestaan voor gescheiden ingezameld textiel- en schoeiselafval.

13.2.5 Storten

Op grond van het [Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen](#) geldt een stortverbod voor gescheiden ingezameld textiel. Onder diverse categorieën van dat besluit - waaronder bijvoorbeeld 42, 15b of 16b - is gescheiden ingezameld textiel begrepen.

13.3 Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en overige zorgstoffen

Van de ZZS in onderstaande tabel is bekend¹⁶ dat ze in textiel kunnen voorkomen in concentraties boven de concentratiegrenswaarde in [[tabel 1](#)] van hoofdstuk 'ZZS en overige zorgstoffen'. Als dat het geval is, moet bij het beoordelen van de vergunbaarheid van een nuttige toepassing van de afvalstof het toetsingskader van [[hoofdstuk ZZS en overige zorgstoffen](#)] betrokken worden.

Regels voor specifieke ZZS

Voor veel zorgstoffen gelden Europese regels. Bevat een afvalstof een stof die onder het Verdrag van Stockholm is aangemerkt als persistente organische verontreinigende stof (persistent organic pollutant, POP), dan moet de verwerking op de eerste plaats voldoen aan de [POP-verordening](#). In geval van recyclen tot materialen die op de markt worden gebracht (als niet-afvalstof), kunnen de POP-verordening, de [REACH-verordening](#) en productregelgeving beperkingen inhouden voor de aanwezigheid van een zorgstof. In de tweede kolom van onderstaande tabel is aangegeven of de betreffende ZZS is opgenomen in de POP-verordening of op de kandidaten-, restrictie- of autorisatielijst van REACH. Zie ook [[paragraaf 3.2 'wetgeving gericht op uitfaseren en beperken van gebruik'](#)] van het van hoofdstuk 'ZZS en overige zorgstoffen'.

Acceptatie- en verwerkingsbeleid afvalverwerkers

Afvalverwerkers moeten aandacht besteden aan ZZS in de acceptatie- en verwerkingsprocedures (A&V), zie de [[Leidraad vergunningverlening afvalverwerking](#)]. Bij het aanvragen van een vergunning maken afvalbedrijven en het bevoegd gezag per geval een afweging welke ZZS en andere zorgstoffen relevant zijn in een specifieke situatie. Onderstaand overzicht kan als startpunt worden gebruikt om een indicatie te krijgen welke ZZS aandacht vragen, maar is niet limiterend. ZZS en andere zorgstoffen kunnen al bij lage concentraties relevant zijn voor de wijze waarop afvalstoffen verwerkt kunnen of mogen worden, bijvoorbeeld doordat bij de verwerking emissies naar bodem, water of lucht optreden. Zie ook de webpagina '[aanpak van zeer zorgwekkende stoffen](#)' (IPLO) en de [ZZS-navigator](#) van het RIVM.

¹⁶ Bronnen: SGS Intron, 2019, ZZS in afvalstoffen en RIVM, 2024, notitie ZZS in ketenplannen.

Afvalstof of niet-afvalstof

ZZS en overige zorgstoffen kunnen ook relevant zijn bij het beoordelen of sprake is van een afvalstof of niet-afvalstof. Zie hiervoor het [hoofdstuk 'afvalstof of niet-afvalstof'].

Overzicht van relevante ZZS

Onderstaande tabel geeft een overzicht (niet-limitatief) van ZZS die boven de concentratie-grenswaarde in [tabel 1] van hoofdstuk 'ZZS en overige zorgstoffen' aanwezig kunnen zijn in textiel. Het betreft een momentopname van beschikbare kennis. Op enig moment kan nieuwe informatie beschikbaar komen, door nieuwe of betere metingen maar ook doordat het gebruik van zorgstoffen in grondstoffen en producten verandert.

ZZS	Regelgeving	Afvalstoffen en omschrijving
PFAS zoals: perfluorooctaan zuur (PFOA); perfluornonaan zuur (PFNA); perfluorooctaansulfonzuur en derivaten daarvan (PFOS); en perfluorhexaansulfonzuur (PFHxS) zouten daarvan en aanverwante verbindingen.	POP-verordening	Met name de genoemde PFAS ¹ kunnen voorkomen in specifieke partijen natuurlijk en synthetisch textiel om dit vuil- en waterafstotende eigenschappen te geven.
Nonylfenol, vertakt, geëthoxyleerd (NPEO's)	REACH-bijlage XIV (vermelding 43) REACH-bijlage XVII (restrictie 46b)	NPEO's worden gebruikt als hulpstoffen bij verschillende textielprocessen zoals het ontvetten van wol en het kleuren van textiel. NPEO's ² kunnen voorkomen in (huishoudelijk) katoen en wol maar worden vaak deels al uitgewassen tijdens de gebruiksfase. In REACH bijlage XVII is een restrictie opgenomen voor NPE. NPEO's behoren tot deze groep. Deze restrictie geldt niet voor het op de markt brengen van tweedehands textielartikelen of nieuwe textielartikelen die zijn geproduceerd van gerecyclede textielmaterialen.
Bis(2-ethylhexyl)ftalaat (DEHP)	REACH-bijlage XIV (vermelding 4) REACH-bijlage XVII (restrictie 30, 51)	Deze zogeheten weekmaker ³ kan voorkomen in specifieke partijen textielproducten met prints of in polyester kleding.
Gebromeerde brandvertragers (op enkele uitzonderingen na ZZS)		Deze brandvertragers kunnen voorkomen in partijen natuurlijk en synthetisch textiel afkomstig van een producent die specifiek deze brandvertrager heeft gebruikt.
Brandvertragers zoals: hexabromocyclododecaan niet gespecificeerd; decabroomdifenylether.	POP-verordening	Deze brandvertragers kunnen voorkomen in partijen natuurlijk en synthetisch textiel afkomstig van een producent die specifiek deze brandvertrager heeft gebruikt.
C10-13-chlooralkanen (SCCPs)	POP-verordening	Deze vlamvertrager kan voorkomen in partijen natuurlijk en synthetisch textiel brandwerend textiel of textiel met waterafstotende eigenschappen afkomstig van een producent die specifiek deze stof heeft gebruikt.
Kleurstoffen zoals: C.I. Basic Blue 26, 4,4'-methylendi-o-toluidine; Kobaltdichloride; Diethylsulfaat; Dimethylsulfaat (DMST); Benzidine;	REACH-bijlage XVII (restrictie 13, 28, 29, 30, 63) REACH-bijlage XIV (vermelding 42)	Deze kleurstoffen ⁴ kunnen in een gehalte boven de concentratiegrenswaarde voorkomen in partijen natuurlijk en synthetisch textiel, afkomstig van een producent die specifiek deze kleurstof heeft gebruikt.

• geëthoxyleerd 4-(1,1,3,3-tetramethylbutyl)fenol; • loodnitraat.		

Voetnoot 2, 3, 4, 5: Zie [RIVM-rapport 2022—0166](#).

14. Overige informatie

14.1 Terugwinnen van kritieke materialen

Kritieke materialen zijn grondstoffen als metalen en mineralen die van significante economische waarde zijn en waarvoor een verlaagde leveringszekerheid bestaat omdat de EU in hoge mate afhankelijk is van niet-EU landen. In sommige afvalstoffen zitten deze kritieke materialen. Uit bepaalde afvalstoffen kunnen deze materialen worden teruggewonnen of zijn daartoe ontwikkelingen gaande. We spreken dan van 'potentieel terugwinbare kritieke materialen'.

Textiel en schoeisel bevat naar verwachting geen potentieel terugwinbare kritieke materialen. Deze afvalstof wordt in het rapport 'Terugwinpotentieel secundaire kritieke grondstoffen op basis van afvalplannen in het LAP3' (TNO, 2023) niet genoemd als kansrijke afvalstof hiervoor.

In [paragraaf 2.3.6 'kritieke materialen en hoogwaardigheid'] van hoofdstuk 'recycling van afvalstoffen' van het CMP staat meer informatie over kritieke materialen in relatie tot afvalverwerking.

14.2 BREF in relatie tot minimumstandaard

De minimumstandaarden van dit ketenplan zijn getoetst aan de Europese BREF's om te waarborgen dat de minimumstandaard daarmee in lijn zijn. Het resultaat van die toetsing is te vinden in het Rapport [PM].

Ter info: die toets kan pas plaatsvinden als de minimumstandaarden definitief zijn en dus na de inspraak.

14.3 Bronvermelding

Voor dit onderdeel van het CMP zijn de volgende documenten gebruikt:

- RoyalHaskoning DHV (2022a). [Concretiseren omstandigheden die recycling als minimumstandaard verhinderen](#).
- RoyalHaskoning DHV (2022b). [Onderzoek concretisering mate van nuttige toepassing](#).
- TNO (2023). [[Terugwinpotentieel secundaire kritieke grondstoffen op basis van afvalplannen in het LAP3](#)].
- SGS Intron (2019). [ZZS in afvalstoffen – update 2019](#).
- RIVM (2024). [[ZZS in ketenplannen](#)].

Toekomstplannen

Het beleid en de kennis over circulaire economie is in ontwikkeling. Nieuwe beleidsintenties, wijzigingen van bestaand beleid of wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen allemaal leiden tot aanpassingen van het CMP. Het CMP wordt daarom regelmatig geactualiseerd.

Op dit moment worden geen ontwikkelingen voorzien die kunnen leiden tot wijzigingen in de toetsingskaders van dit ketenplan.

Meer informatie over de ontwikkeling van het CMP en hoe stakeholders daarbij worden betrokken leest u in het [[hoofdstuk 'wat is het CMP'](#)].